

„Őrizzük meg mindazt, amivel kiváló magyar tartású gyermekeket lehet nevelni:
népünk hagyományát, tiszta, archaikus értékeit, nagyjaink szellemiségét, amiből
táplálkozni tudunk.” (Nagy Jenőné)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2015.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	4.o.
1.1.Az óvodánk bemutatása.....	4.o.
1.2..Programunk alapelvei.....	6.o.
1.3.Óvodaképünk.....	7.o.
1.4.Gyermekképünk.....	7.o.
2. Nevelésünk célja, feladata	7.o.
2.1.Nevelési célunk.....	7.o.
2.2.Általános nevelési feladataink.....	7.o.
2.3.Programunk rendszerábrája.....	9.o.
3. A nevelés keretei	10.o.
3.1. Egészséges életmód alakítása-egészségfejlesztési program.....	11.o.
3.2. Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása.....	18.o.
3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	22.o.
3.4. Programunk ajánlott napirendje.....	24.o.
4. A programunk tartalmi kerete	25.o.
4.1. Hagyományörzés, népszokások, jeles napok.....	25.o.
5. A programunk tevékenységformái, az óvodapedagógusok feladatai- a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	29.o.
5.1. Játék és a tevékenységekben megvalósuló, játékba integrált tanulás.....	29.o.
5.2. Verselés, mesélés.....	39.o.
5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	42.o.
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	46.o.
5.5. Mozgás, mozgásos játékok.....	49.o.
5.6. A külső világ tevékeny megismerése, a környezet megszerettetése.....	52.o.
5.7. Munka jellegű tevékenységek.....	55.o.
6. A gyermekek fejlődésének nyomon követése	58.o.
7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	58.o.
7.1.Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	59.o.
7.2.Tanulási, beilleszkedési és magatartási problémákkal küzdő gyermekek.....	60.o.

7.3.Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.....	61.o.
7.4.Kivételes képességű gyermekek, tehetséggondozás.....	61.o.
8. Gyermekvédelem.....	63.o.
9.Az óvoda kapcsolatai.....	66.o.
9.1. Az óvoda és a család.....	66.o.
9.2. Az óvoda és az iskola.....	67.o.
9.3. Az óvoda és a művészeti iskola.....	67.o.
9.4. Az óvoda egyéb kapcsolatai.....	67.o.
10.A programunk erőforrásai.....	68.o.
10.1. Személyi feltételek.....	68.o.
10.2. Tárgyi feltételek.....	71.o.
11.Ellenőrzés, értékelés.....	72.o.
11.1. A program működését tervező, elemző és értékelő dokumentumok.....	72.o.
11.2. A nevelőmunkánk ellenőrzése.....	74.o.
11.3. A nevelőmunkánk értékelése.....	75.o.
11.4. A nevelőmunkánk mérése.....	75.o.
11.5. Menedzselés, marketingtevékenység az óvodánkban.....	76.o.
12. Érvényességi rendelkezések.....	76.o.
13. Felhasznált törvénytár.....	77.o.
14. Felhasznált szakirodalom.....	77.o.

1. BEVEZETŐ

1.1. Óvodánk bemutatása

A Váli Mesevölgy Óvoda vezetőjeként – nevelőtestületünk nevében - **köszöntöm** mindazokat, akik érdeklődnek intézményünk pedagógiai programja iránt.

Településünk a Váli völgy festői környezetében, a Váli-víz két partján fekszik. Jellegét meghatározza a körülölelő termőföld, a szőlős ligetek- pincék, gyümölcsösök, és a varázslatos Váli erdő, amely megihlette, és alkotásra készítette Vajda János költőnk.

Az itt élő emberek igazi lokálpatrióták, ragaszkodnak falunkhoz, büszkék szép természeti környezetünkre.

Óvodánk épületei családi házakkal, kertekkel övezett, nyugodt környezetben található a Vajda és a Kossuth utcában. Az óvodai életünk megszervezésében nehézséget jelent, hogy két épületben tudjuk a nevelés helyét biztosítani (2-2 csoport).

Óvodánk nevét a szép természeti környezet, (Váli-völgy) és az óvodás gyermekek egyik legfontosabb mindennapi élmény-és ismeretszerző tevékenysége, a mese ihlette.

A Váli Mesevölgy Óvoda négy csoportjában 97 gyermek nevelését tudjuk biztosítani. Csoportszobáink a Vajda utcában 25 gyermek befogadására alkalmasak, a Kossuth utcában 24 és 23 gyermek helyezhető el. Azokban az években, amikor az életkor szerinti összetétel megengedi, homogén óvodai csoportokat szervezünk.

Az épületeink régiiek, eredetileg nem óvodának készültek. Két-két csoporthoz tartozik egy mosdó és egy öltöző. Nem rendelkezünk tornaszobával. A Kossuth utcai óvoda egy csoportszobával bővült, és felújítási munkák során szépült, megújult 2014-ben. A Vajda utcai óvoda új nyílászárók, teljes fűtés felújítás, illetve mindkét óvoda külső hőszigetelés által válik korszerűbbé 2015-ben.

Pedagógiai Programunk Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív programja, melyet kiegészítettünk helyi sajátosságainkkal. A helyi pedagógiai programunk az Óvodai nevelés országos alpprogramjára épül.

Pedagógiai Programunk egyetemes értékeket közvetít, mégis korszerű: a magyar néphagyományokra, és az eddigi magyar óvodai nevelés legjobb tapasztalataira épül.

Tiszta cél- és tudatosan felépített feladatrendszeren nyugszik, melynek a megvalósításához a program írója gazdag módszertani ajánlást, elemzési és értékelési rendszert dolgozott ki.

Cél- és feladatrendszerével, alkalmazott módszereivel nevelőtestületünk teljes mértékben azonosul, a nevelésünk folyamatában iránymutatóként alkalmazzuk. A tevékenységrendszer belső tartalmában változtattunk - a helyi sajátosságok miatt.

A művészet szeretete, ismerete esetleg valamelyik művészeti ág művelése már óvodás korban elkezdődik. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

E gondolat jegyében kívánjuk felhívni a szülők figyelmét is a környezet tevékeny megismerésére, védelmére, a művészeti nevelés fontosságára.

Szakmai igényesség és pedagógiai optimizmus jellemzi nevelőtestületünket. Arra törekszünk, hogy minél optimálisabb feltételeket teremtsünk a gyermekek egyéni sajátosságokra épülő neveléséhez.

Nevelésünk szeretetteljes, családi légkörben folyik, az egyenlő hozzáférés teljes biztosításával. Az óvodás gyermekeket különleges gondoskodás és védelem illeti meg, ezért hangsúlyozzuk a testi- lelki gondozás fontosságát az érzelmi biztonság megteremtésével, és a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását a családi neveléssel együtt.

Személyiségünkkel és óvodai nevelésünkkel hatunk a gyermekeken keresztül a családok normáira, műveltségére is. Befogadjuk az óvodába a családok értékeit is, esetenként a nagyszülők, szülők hagyományokat vagy művészeti értékeket közvetítő, környezetet formáló tevékenységét. Az óvoda által közvetített értékek befogadása csak akkor lehet eredményes, ha az a családdal történő együttnevelésben teljeseedik ki.

Hangsúlyozzuk az érzelmi nevelés fontosságát. A szeretetkapcsolatok az óvó- gyermek, a gyermek- gyermek között az egész óvodai életet átszövik. Nevelésünkben a felnőttek támogató, segítő, értő figyelme elengedhetetlen.

Az elfogadás, megértés, a tisztelet az óvodapedagógus mintájában nyernek érték közvetítést, ugyanúgy, mint a derű, a humor, az őszinteség, a segítség, az egymásra figyelés, az udvariasság.

Képviseljük mindazt, ami szép, izléses, és elutasítjuk, ami az óvodás életkortól idegen. Biztosítjuk a szabad, elmélyült játék és az alkotó tevékenységek lehetőségét, melyben élményeket és tapasztalatokat gyűjthetnek.

Képességeik kibontakoztatása mellett hangsúlyt fektetünk a néphagyományok megismertetésére és megőrzésére, a kreativitás fejlesztésére.

Pedagógiai Programunk individuál pszichológiai alapja a bátorító nevelés: a gyermek megismerésén alapuló megértése, és az erre épülő segítségnyújtás.

A sikerélmény, a biztatás, elismerés és elfogadás fejleszti önbizalmukat és társas kapcsolataikat, kudarcűrő képességüket, kitartásukat és az újrakezdő képességüket.

Törekszünk rá, hogy az Adleri bátorító elvek a felnőtt-gyermek, és gyermek-gyermek kapcsolatokban is megjelenjenek.

Mozgásfejlesztésünkhöz felhasználjuk Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde mozgásprogramját, a módszer belső tartalmát igazítjuk helyi sajátosságainkhoz. A mozgást a gyermekek alapvető szükségletének tekintjük, hangsúlyozzuk a játékos mozgásfejlesztést, törekszünk a mindennapi mozgásszükséglet kielégítésére.

Az óvodai nevelőmunkánkban a felzárkóztatást fejlesztőpedagógus segíti. A logopédiai és gyógytestnevelési feladatokat a Pedagógiai Szakszolgálat látja el.

A napi tevékenységek szervezése során a hátránykompenzálás mellett megteremtjük a tehetséggondozás feltételeit és lehetőségét.

Bízunk benne, hogy pedagógiai programunk felkelti az érdeklődésüket, általa megismerik az intézményünkben folyó nevelőmunkát, megértik a benne rejlő értékközvetítő szemléletet.

1.2. Programunk alapelve

Nevelésünk alappillére kettős: az érzelmekre építünk, és a gyermek esztétikai tevékenységét, alkotói készségének fejlesztését hangsúlyozzuk.

Az érzelmeknek – a fejlődés lélektani tanulmányaink és a gyakorlati tapasztalataink alapján – rendkívüli jelentősége van az óvodás gyermek életében. Tudjuk, hogy ez a kor a nagyfokú emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek kora. Ezen életkori sajátosságokat olyan szeretetteljes pedagógiával szeretnénk befolyásolni, melyben a gyermek érzelme differenciálódhat, az érzelmi állapotának tartóssága növekedhet, a gyermek érzelmi labilitása csökkenhet, megszelídülhet a végleteket mutató érzelmi reagálása, fokozódhat az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakulhat a gyermek gazdag érzelmi skálája, és megerősödhetnek a magasabb rendű érzelmek.

A program másik alappillére a tevékeny óvodai élet megteremtése, melyben hangsúlyt kapnak a művészeti értékek, hogy a kreatív gondolkodási irányt megerősítsék. A divergens, kreatív gondolkodás megerősítése utat nyit a képzelőerő, alkotóerő kibontakoztatásának.

Nevelésünk alapelve

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem-gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy az gyermeki tartást, önállóságot, s ebből fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.

Kiindulási pontjaink

Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembe vételével nevelhető, fejleszthető, -nevelik, fejlesztik: a társas kapcsolatokat, és az óvoda összes dolgozója.

A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

1.3. Óvodaképünk

Olyan óvoda működtetésére törekszünk, ahol gyermekközpontú, szeretetteljes és derűs légkörben, biztonságos és esztétikus óvodai környezetben élhetik meg a gyermekek óvodás éveiket. A gyermekek személyiségének a kibontakoztatására törekszünk, biztosítjuk minden óvodás gyermeknek, hogy egyformán magas színvonalú, egyéni fejlettségének megfelelő nevelésben részesüljön.

A gyermekeket Pedagógiai Programunk alapján neveljük, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül.

A gyermekek életkorának megfelelő „csak tiszta forrásból” táplálkozunk, képviseljük mindazt, ami szép, ízléses, művészi értékű.

1.4. Gyermekképünk

Valljuk, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Szellemi, erkölcsi, biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt megkapja az óvodában, kialakul a gyermek tartása, önállósága és az ebből fakadó szabadsága. Kíváncsisága, érdeklődése képessé teszi az élmények befogadására, tud nevetni, felfedezni, csodálkozni, és megfelelő döntéseket hozni.

2. NEVELÉSÜNK CÉLJA, FELADATA

2.1. Nevelési célunk

Az óvodás gyermekek nyugodt, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Sokoldalú képességfejlesztés élmény-gazdag tevékenységek biztosításával.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek differenciált egyéni fejlesztése.

2.2. Általános nevelési feladataink

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével.

Az erkölcsi - szociális érzelmek alakításának feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok erősítsenek meg olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság,

önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.

- A mindennapi testedzés fejlessze a gyermek erőnlétét, alkalmazkodó képességét, testi harmóniájának a kialakulását.
- A gyermek - gyermek, felnőtt - gyermek viszonyában mutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést, önértékelést, adjon teret a gyermeki önkifejezésnek. A gyermek legyen képes a környezetben lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, tegye lehetővé, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét a csoportban.

Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai

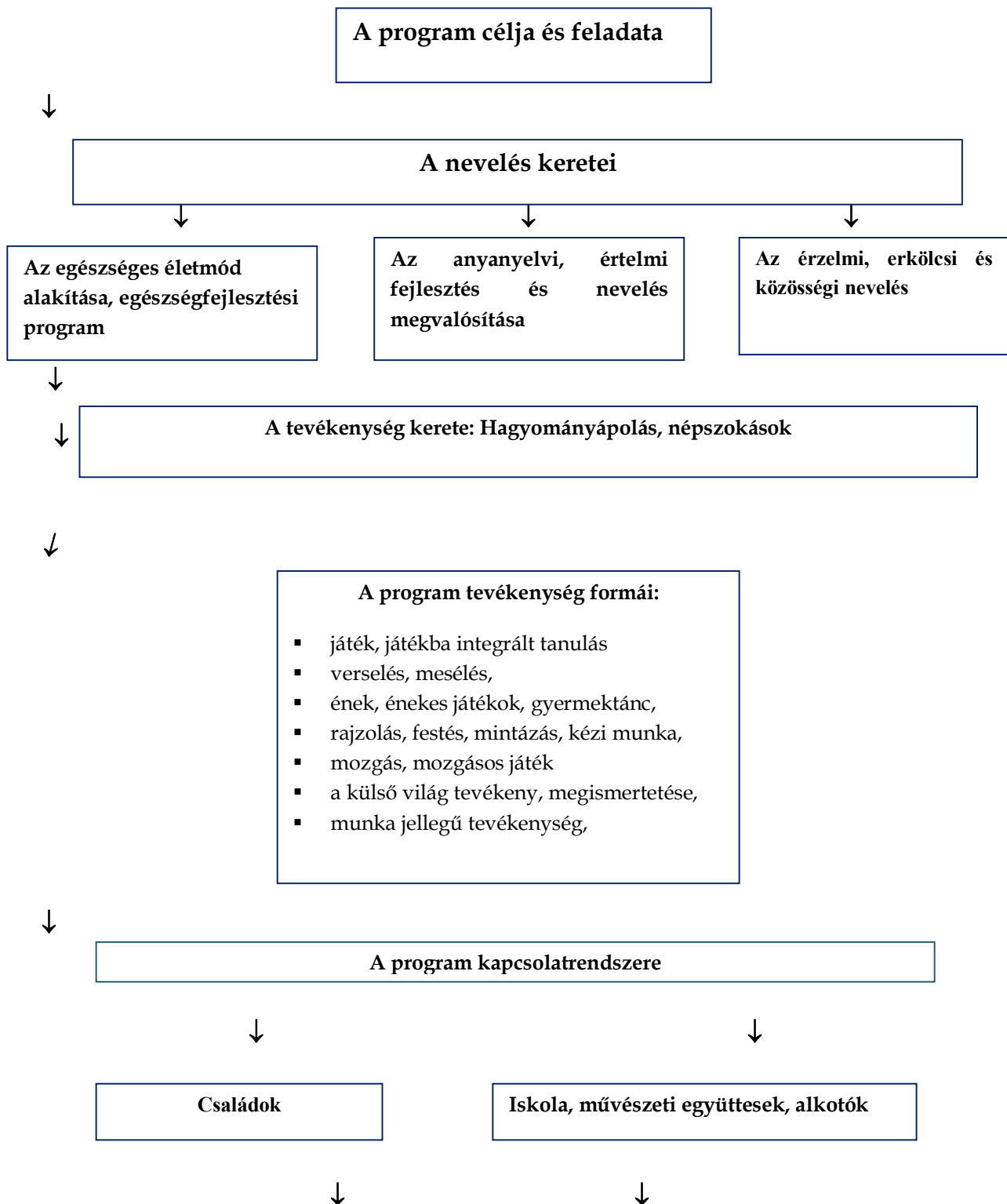
- Az egyéni igények is figyelembe vevő, esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása.
- A harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi-, társadalmi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekhez rácsodálkozási élményeket biztosítunk, hogy a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség.
- Alakuljon ki kötődésük szűkebb környezetükhöz, szülőfalujukhoz, (a lokálpatriotizmus).
- Vegyék észre a szépet és a csúnyát.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást – különös tekintettel a kreativitásra.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- Az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.

2.3. Programunk rendszerábrája

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

3. A NEVELÉS ALAPVETŐ KERETEI

3.1. Egészséges életmód alakítása – egészségfejlesztési program.

Célunk: A gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak a kialakítása
- A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzetségének biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és esztétikus környezetet megteremtése.
- A környezetvédelemhez kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A dajka bevonása az egészséges életmód alakításába.

Az egészségfejlesztés területei

Egészséges táplálkozás, mindennapos testnevelés, testmozgás, személyi higiéné, testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése, a bántalmazás, erőszak megelőzése, baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.

A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai élet megkezdésekor a családlátogatás és szülővel történő beszélgetés után minden gyermekről anamnézist készítünk. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermek testi szükségleteinek feltárására helyezük a hangsúlyt, mert a testi szükségletek kielégítése alapozza meg a jó közérzetét, ami minden tevékenység végzéséhez szükséges.

A gyermekek gondozásakor megértő, meghitt és elfogadó viszony kialakítására törekszünk. Tapintatosan közeledünk a gyermekekhez, így ők is elfogadnak bennünket.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, - testsúly, testmagasság, láb, kéz stb.,- összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok feltárását.

A szokástanulás fontos feladatunk, ezért többszori megerősítéssel segítjük az elsajátítását. A vizuális jelek is ezt a célt szolgálják. A gyermekek szemmagasságában elhelyezett piktogramok segítik őket az eligazodásban, miközben alapvető információkat közvetítenek. A vizuális jelekre nézve önállóan tudják ellenőrizni cselekvéseiket.

A fokozatosság betartásával arra törekszünk, hogy a gyermekek egyre önállóbbak legyenek. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezetségét az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét.

Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak a kialakítása

Az egészséges fejlődés és növekedés egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja. Napi háromszori étkezést biztosítunk. A heti étrendet a szülők elolvashatják az információs táblán. Az óvoda figyelemmel kíséri a gyermekek étrendjét, közvetíti véleményét a főzőkonyha felé, hogy az kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az egészséges táplálkozás érdekében délelőttönként friss gyümölcsöt, vagy zöldséget fogyasztanak a gyermekek, a szülők egyetértésével és támogatásával.

Az étkezési szokásokat az óvodapedagógusok úgy alakítják ki, hogy minél kevesebb várakozási idő legyen, lehetőleg a folyamatosság módszerét alkalmazzák.

A gyermekek különböző étkezési szokásait igyekszünk megismerni, és kellő toleranciával kezeljük a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Az ételek megkóstolására ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük őket azok elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését, és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.

A korszerű, egészséges táplálkozási szokások megalapozása hármas összefogást kíván: 1. új étrend-összeállítást, 2. az óvodapedagógus leleményessége az új ízek bevezetésénél, (egészségpedagógiai kulturáltság) 3. a szülők segítő együttműködését (kiegészítő táplálkozás).

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus a szülők támogatásával ösztönözze a mindennapi gyümölcs- vagy zöldség fogyasztást.
- Az óvodapedagógus adjon tanácsot a szülőknek, hogy az óvodai étrendet otthon mivel egészítsék ki. Javasolja, hogy kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólát, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi, barna kenyér.
- Az óvodapedagógus biztosítson kulturált körülményeket az ételeket elfogyasztásához, lehetőleg kerülje a várakozási időt.
- Ismertessen és kedveltessen meg új ízeket. Ösztönözze a gyermekeket intenzív rágásra.
- Életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően ismertesse meg a gyermekeket a kanál, villa és kés használatával.
- Ügyeljen a táplálék érzékeny gyermek diétájának a betartására.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a zöldséges üzletet, látogassanak el kertekbe, hogy minél több gyümölcsöt, zöldséget ismerjenek (és ízleljenek) meg. Minden érzékszervet mozgassanak meg a tapasztalatszerzés során, az ismerkedést versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal tegye érdekessé és vonzóvá.
- Az óvodapedagógus tartson tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást. Kóstoljanak tejet, tejterméket a helyi őstermelők kínálatából. Beszélgessenek a tej fontosságáról: miért fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét

Testápolás, a gyermekek tisztaságigényének kialakítása

A gyermekek tisztaság igényének kialakításához higiénikus és intim feltételeket biztosítunk. A testápolás teendőit a kezdeti időben a felnőttek személyes jelenlétükkel és beszélgetéssel segítik. Készen állunk a segítségre, de csak akkor segítünk, ha a gyermeknek szüksége van rá.

Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használatához oly módon teremtjük meg a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

A mosdóban megfelelő méretű eszközökkel segítjük a szükségletek kielégítését. Minden gyermek rendelkezik elkülönített törölközővel, fogmosó felszereléssel, fésűvel.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógusok a napirend keretei között elegendő időt biztosítanak a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- Megismertetjük a gyermekekkel a tisztálkodási folyamat helyes sorrendjét, a technikáját, az egészségügyi szokásokat.
- A tisztaság alapvető fontosságú a betegség- és fertőzések megelőzésében. Jelentőségét életkoruknak megfelelő módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- Fokozatosan alakítjuk a gyermekek önállóságát.

A folyosók berendezése, világítása, fűtése biztosítja a nyugodt vetkőzés, öltözés feltételeit. Minden gyermeknek jellel ellátott ruha - és cipőtartó polcon helyezhetik el a ruháit.

A szülők részére elhelyezünk egy esztétikus hirdetőtáblát, ahol évszakonként tájékoztatást kapnak a csoportok nevelési és - fejlesztési elképzeléseiről, eredményeiről.

A szokástanulást projektrendszerű tanulással valósítjuk meg, ennek eredménye jól követhető a szülők számára is a megerősített vizuális jelekkel.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus biztosítson elegendő időt az öltözködéshez, és szükség szerint adjon segítséget az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében.
- A megfelelő öltözet kiválasztásához keressenek összefüggéseket a gyermekekkel az időjárás és a tevékenységek között.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során tegyen javaslatot a megfelelő ruházatra és egészséges cipőre: lábboltozatot és lábfejet védő cipő, réteges öltözet biztosítása.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennapi edzési lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért mindennap, - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakoroltatjuk a meglévő mozgásfejlesztő eszközön. A 4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, és különösen a prevenciók fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segítenek a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében napi kocogó-futó lehetőségeket, és egészségfejlesztő testmozgásokat szervezünk. A felnőttekkel végzett rendszeres kocogások és testmozgások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

Pihenés

A gyermekek különböző alvásigénnyel rendelkeznek, de minden gyermeknek szüksége van a hosszabb-rövidebb ideig tartó pihenésre. A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság. Arra törekszünk, hogy ha lehet, minden alkalommal éljük át az altató hatására kialakult szenderegés állapotát.

A nem alvók (5-6-7 évesek) egyórai nyugodt pihenés után felkelhetnek, és a csoportszokásnak megfelelő csendes tevékenységet folytathatnak. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, kéthetente és a gyermek megbetegedése alkalmával.

Az óvodapedagógus feladata

- A pihenéshez biztosítjuk az optimális feltételeket: szellőztetés, csend, nyugalom, halk zene.
- Biztonságot adó szokásrendszerrel, testi közelséggel, puha tárgyakkal segítjük az elalvást.
- A pihenés időtartamát csoport szükségletéhez igazítjuk.

A gyermekek egészségének védelme, betegségmegelőzése, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedő gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk a dajka bevonásával, míg a szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

Ha a gyermeket baleset éri az óvodában, az óvodapedagógus értesíti a szülőket, és szükség esetén orvost hív.

3-4 éves gyermekeknél előfordul, hogy bepisilnek alvás közben. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. Óvakodunk a gyermek megszégyenítésétől. Tapintatos, szeretetteljes bánásmóddal, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat kialakításával próbáljuk megszüntetni az okokat.

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Az óvodánkban tiszta és esztétikus terekkel, renddel, és családi és biztonságos környezettel megteremtjük a nevelés kedvező feltételeit.

Az óvoda egyik legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Arra törekszünk, hogy az udvar rendezett, gondozott legyen, árnyékos és napos, füves, homokos, és betonos játszórészek váltakozzanak. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgások gyakorlására adnak lehetőséget. Mindegyik udvarunk rendelkezik homokozóval.

Az udvaron biztosítjuk a higiénikus tárolással elkészített ivóvizet.

A több funkciót betöltő csoportszobák alkalmasak a szabad játékra, a különböző tevékenységek végzésére, étkezésre, alvásra és a pihenésre.

A csoportszobák barátságossá, otthonossá, esztétikussá tételét az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontosnak ítéljük. A természetes világítás kihasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönnyel használunk, ami nem veszi el a fényt. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel védjük.

A többféle tevékenységhez elkülönített csoportszoba részeket alakítunk ki: mesesarkot, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, bábozásnak, drámajátéknak ad színteret. Biztosítunk a csoportszobában egy sarkot, ahol a gyermekek összegyűjthetik a séták alkalmával talált „kincseket”. Állandó helyet biztosítunk a zenei készségfejlesztésnek, a barkácsolásnak, mintázásnak, festésnek, alkotásnak is.

Az óvodapedagógus feladatai

- A folyosón esztétikus információs táblán tájékoztassa a szülőket.
- A csoportszobában alakítson ki funkciószarkokat, melyek jellemzik óvodaképünket.
- Biztosítson jellel ellátott tárolókat, „kincses” dobozokat a gyermekeknek.
- Törekedjen rá, hogy színében, formavilágában harmonikus legyen a csoportszoba.

A környezetvédelemhez kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása

Korunk elengedhetetlen követelménye, hogy már óvodáskorban megalapozzuk a környezettudatos szokásokat, környezetvédelemre neveljük a gyermekeket.

Mindennapi tevékenységeink során megerősítjük, hogy a víz, a tiszta levegő pótolhatatlan, az energia pedig drága. A csapok elzárásával, a villanyok leoltásával takarékosagra neveljük őket. Csak a szükséges mennyiségű kézmosót, WC papírt, papírzsebkendőt használják. Környezetünkben nem szemetelünk. Megismertetjük a gyermekeket a szelektív hulladékgyűjtéssel

Az óvodapedagógus feladatai

- A természeti, társadalmi környezetben tett élményszerző sétával, évszaki kirándulással felfedezésre, megismerésre és önfelelt játékokra ösztönözzük a gyermekeket. A környezet szépségeinek felfedeztetése közben megmutatjuk annak sérülékenységét is.
- Megalapozzuk a környezettudatos magatartás szokásrendszerét.
- A környezetvédelmi nevelés feladatait a csoportnaplóban külön rögzítjük.

(pld. csoportszoba rendszeres szellőztetése, levelek összegereblyézése, szelektív hulladék, valamint a hasznosítható anyagok gyűjtése, meghibásodott tárgyak javítása.

Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése, higiéniai szabályok kialakítása

Az óvodás gyermeknek saját testének gondozásának a megtanítása, és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához hozzátartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés, a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

Az óvodapedagógus feladatai

- A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeljük, szükség esetén kezdeményezzük a javítását, cseréjét.
- Az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívjuk a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a biztonságos közlekedés szabályaira.
- A gyermekek szükséglete szerint gondoskodunk a (szülők közreműködésével) speciális szakemberek bevonásáról:(házi orvos, fogorvos, védőnő, szakszolgálatok) a gyermeknevelését, fejlesztését illetően.
- Konzultálunk a Szakszolgálat logopédusával, aki hetente tart beszédfejlesztő foglalkozásokat óvodánkban.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős a szerepe az óvoda dolgozóinak, hiszen a személyes példamutatásunk ebben az életkorban az egyik leghatékonyabb módszer. Az óvoda munkatársainak feladata: minden olyan helyzet elkerülése, amelyben a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések.

Olyan mesék, amelyekben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

- Elhanyagolást jelent, ha a szülő, vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára.

- Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.
- A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
- Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)
- Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.
- Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog és szokásrendje.
- Alapvető feladatunk a ránk bízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelességünk, hogy közreműködünk a gyermekvédelmi feladatok hatékony ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az óvoda ellátja a tehetséggondozással, a tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményezünk. A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a Gyermekjóléti Szolgálat segíti.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Fontos annak elérése, hogy az óvodások rájöjjenek; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal a baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető. A gyerekeket megismertetjük a segítség kérés módjával (felnőtt értesítése).

A gyerekek ismerjék meg, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat rejt, mire kell odafigyelni a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere: szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv- és képalbumok, társasjátékok, beszélgetés.

Az óvodai nevelési év kezdetén, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás előtt ismertetjük az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírásokat, a tevékenységekkel együtt járó veszélyforrásokat, a tilos és az elvárható magatartásformákat.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük, ennek tényét és tartalmát a csoportnaplóban dokumentáljuk.

Az óvoda házirendjében meghatároztuk azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre.

Az óvoda berendezései, eszközei csak a baleset- megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően, teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre. Zsebkendőjüket önállóan használják, köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítnek, tisztán étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.
- A környezetükben igyekeznek rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsőjükre, megjelenik a rendezettség, szépre, ízlésesre törekvés.

3.2. Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása

Célunk: Az óvodáskorú gyermek magatartásának érzelmi vezéreltségét figyelembe véve alakítani a szocializációját, szabálytudatát és normarendszerét.

Az óvodapedagógus feladatai

- Nyújtson érzelmi biztonságot és állandó értékrendet, szeretetteljes, családi légkör megteremtésével a befogadástól az óvodáskor végéig.
- Alakítsa a gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatát.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében működjön együtt a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Érzelmi biztonságot és állandó értékrendet nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermekre jellemző a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Családias légkörben kialakul a gyermek érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt.

Szabadon mozoghatnak a gyermekek a csoportszobában, mosdóban, ezzel is az otthonosság érzését segítjük elő. A gyermekek biztonságérzetének fokozása érdekében „Megérkeztem” jelrendszert vezettünk be, segítségével mindennap nyomon követjük, hogy kik hiányoznak, hányan vagyunk a csoportban, és mit tudunk a hiányzókról. Az ehhez kapcsolódó beszélgetések segítik a szociális érzékenység kialakítását.

Minden csoportnak saját neve, egyéni hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma van, ami sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít, és mélyíti a gyermekek összetartozását.

Az otthonosság érzését segítjük azzal is, hogy minden gyermeknek tároló helyet biztosítunk, ahová saját játékait, a sétákon gyűjtött „kincseit” teheti.

Reggeli érkezéskor nyugalmat árasztó halk zene fogadja a gyermekeket.

A befogadás időszaka (szeptember-január) meghatározza a gyermekek érzelmi kötődését az óvodához. Nagyfokú körültekintéssel tervezzük a 3-4 évesek befogadását. Igény szerint lehetőséget adunk arra, hogy a szülő és a gyermek „anyás” befogadás keretében együtt ismerkedjen az óvodával. Így megismerkedhetnek az óvoda szokásrendjével, belső életével, az ott dolgozó felnőttekkel.

Amennyiben lehetséges, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban.

A “biztonságos” befogadás során viselkedési rendet tanul meg a gyermek, ami segíti a társas beilleszkedését. Megismerkedünk az otthon kialakult szokásaikkal, magukkal hozhatják kedves tárgyaikat, játékaikat. Jeleiket a beiratkozás alkalmával megkapják, (egyeztetés után), melyhez rövid mondókát, verset, vagy gyermekdalt kapcsolunk. „Az én mondókám, én versem” legyen az első élménye az óvodából.

A befogadásban mindkét óvodapedagógus vegyen részt, a dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot.

Már a befogadás idején ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően játékos formában gyakoroltatjuk a tevékenységeket, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit és tempóját. A nehezen beilleszkedő gyermeket mondókával, ölbéli játékkal nyugtatjuk meg.

Lefekvésnél különös figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatra (simogatás, mesélés, altatódal).

Családias légkör megteremtésével elősegítjük a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Ehhez tevékenykedő óvodai életet teremtünk, ahol a közös élmények biztosítják a gyermekek együttműködését. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választhassanak, gyakorolhassák az önállóságot, és így átélhessék a belülről táplálkozó motivációs állapotot.

A bátortalan gyermekekre kiemelt figyelmet fordítunk, hogy mielőbb kideríthessük érdektelenségük okát, és el tudjuk indítani őket a fejlődésben.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk-biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt, - és gyermekközössége. Célirányosan elemezzük, vizsgáljuk a gyermekek társas kapcsolatát, viselkedését. Játékos eszközeink az egyéni jellemzők kimutatásához: „születésnapos” és “megérkeztem!” – tábla stb.)

Az óvodai nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak.

Elvárásainkat röviden, egyértelműen és pozitívan fogalmazzuk meg. Az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára érthetővé, vonzóvá tesszük egyéni sajátosságaik figyelembevételével.

Óvodai nevelésünk befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy, elfogadják eltérő képességű társaikat. Az emberek különböznek egymástól, arra neveljük a gyermekeket, hogy ezt megértsék és elfogadják. Nem adunk teret az előítéleteknek sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb formában, viszont szem előtt tartjuk az alapvető udvariassági formulák és szokások megismerését és alkalmazását.

Bizalmas kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel az együttneveléshez, így megismerhetjük a gyermekek egyéni jellemzőit, melyek segítik a nevelésüket.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában fontos, hogy megértsük a gyermek érzelmeit. A kapcsolat megerősítése érdekében minden gyermeknek biztosítjuk a személyes perceket, ahol lehetőség nyílik a saját érzések elmondására, mások érzéseinek a meghallgatására. A szocializáció szempontjából jelentős a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásának. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme erősítik az erkölcsi tulajdonságokat (együttérzés, segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, figyelmesség).

A bátorító nevelés elvei a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatában

Törekszünk rá, hogy kapcsolatainkban a következő Adleri elvek megjelenjenek:

1. Próbáljuk megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket.

Parancsolás helyett igyekszünk kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)

2. A gyermekek mágikus képzeletét bevonjuk a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)

3. Magyarázatainkban megjelenik a dolgok pozitív oldala.

A gyermekek tevékenységéhez biztosítjuk a szabadságot, a határok pontos megjelölésével.

Többszöri "határátlépésnél" konzekvenciákat vezetünk be.

4. Kialakítjuk a közösségi élet szabályait. Bizonyos esetekben nevelési taktikát kell váltanunk, ha egymást követően eredménytelennek érezzük a befolyásolást.

5. Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, úgy formáljuk a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.

6. Neveljük a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgatjuk meg, hogy véleményt tudjunk mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.

7. Bátorítunk minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor örülünk a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.

8. Figyelünk arra, hogy az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzzük.

9. A felnőtt - gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazású, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzzük a megbántást, hibáztatást, kritizálást, kioktatást, kiabálást, panaszkodást, prédikálást. (Biztosítjuk minden gyermeknek a személyes percekét, hogy a

kapcsolatfelvevő képességüket megerősítsük. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzés elfogadása és megfogalmazása is hangot kap.)

10. A gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti és a sikertelenséget segít elviselni.
11. Tílalom helyett inkább választási lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömeivel jelezze dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
12. Felhasználjuk a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

Ezeket az elveket nyilvánosságra hoztuk. Értelmeztük az óvoda minden dolgozójával és a szülőkkel is, így az óvoda folyosójára is kitéttük, mivel ez sugallja az óvoda nevelési felfogását.

A hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés megalapozása, az inklúzív, befogadó szemléletű nevelés megvalósítása

Kiemelten kezeljük a szülőföldhöz való kötődés, a lokálpatrióta nevelés megvalósítását. Mindezt segítik szűkebb és tágabb környezetük (ott élő emberek, épületek, hagyományok, kialakult szokások) megismerése. Alkalmat adunk a falusi emberekkel való találkozásra.

Más kultúrák közötti kapcsolat kiépítését segítjük, biztosítva a kultúrák értékegyenlőségének elvét. Tudatosítjuk a gyermekekben, hogy a társadalomban élő különböző kultúrák között kölcsönös együttélésre és megértésre kell törekedni.

Érdeklődve fogadjuk a migráns gyermekeket, igény szerint lehetőséget biztosítunk kultúrájuk megismertetésére, ezzel segítjük önazonosságuk megőrzését, ápolását, a társadalomba való beintegrálásukat, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmében.

Kiemelten kezeljük a nyelvi fejlesztésüket, a magyar nyelvi kommunikációjuk kialakítását, annak érdekében, hogy a szükségleteiket teljes körűen ki tudjuk elégíteni. Társaiknak lehetőséget biztosítunk arra, hogy a más nemzetből érkező gyermekek kultúráját megismerhessék.

Nevelést segítő társaink bevonása az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelésbe

A gyermekek mindennapi nevelésében, a helyes magatartási normáknak, értékrendnek kialakulásában óvodánk valamennyi dolgozója kommunikációjával, viselkedés-és bánásmódjával modellértékű szerepet tölt be.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmeiken, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- Igényükké válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásszabályainak betartása.
- Egymást is figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együttéreznek a közösség tagjaival, a közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha óvodán kívül találkoznak szeretettel, köszöntik egymást, a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik.
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Ismerik saját képességeiket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerült akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

3.3. Az anyanyelvi és értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása

Célunk: Az anyanyelv megismerésére, megbecsülésére, szeretetére nevelés. Anyanyelvi kultúránk értékeinek megláttatása a gyermekekkel, hogy felnőtté válva majd tiszteljék, ápolják és szeressék magyarságunk legfőbb kifejezőjét, a magyar nyelvet, a hazaszeretet egyik talpkövét. Óvodásaink kommunikációs képességeinek, önkifejezésének megalapozása, szókincsük bővítése, kifejezőkészségük fejlesztése.

Építünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire, más forrásból származó ismereteire.

Az óvodapedagógus feladata

- Mintaértékű anyanyelvi kommunikáció, beszélő környezet megteremtése valamennyi óvodai tevékenység során.
- Beszédre ösztönzés, hatékony kommunikációs technikák elsajátítása.
- Élmények és változatos tevékenységek biztosítása a gyermek értelmi képességeinek, kreativitásának kibontakoztatása, fejlesztése érdekében.

Mintaértékű anyanyelvi kommunikáció, beszélő környezet megteremtése valamennyi óvodai tevékenység során.

Tudatosan fejlesztjük pedagógiai kommunikációnkat, hogy beszédünk követendő minta lehessen a gyermekeknek, és felnőttekkel való kapcsolatainkban is érthető, kifejező, lényegre törő legyen a kommunikációnk.

Az óvodapedagógusok és a nevelést segítő társaink beszéde minta és modellértékű óvodásainknak, így valósulhat meg a természetes beszéd és kommunikáció megfigyelése, elsajátítása. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával, ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, bővítse szókincsüket.

Beszédünk minta a szókapcsolatok, nonverbális jelzések, hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében. A gyermekekkel való társalgásban egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazásra törekszünk.

Kiemelt figyelmet fordítunk a beszédképesség fejlesztésére, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartására, a gyermekek meghallgatására, a kérdések támogatására.

A különféle játékos tevékenységekben javíthatjuk az egyes beszédelemek fejletlenségét, a hangzók tiszta ejtését, az artikulációt. Jó lehetőséget kínálnak erre az egyéni, a mikro – és kiscsoportos tevékenységek (öbéli játék, egyéni verstanulás, személyes percek, éneklés, anyanyelvi játékok). A szókincsbővítés valamennyi tevékenységünk során megvalósuló feladatunk.

Beszédre ösztönzés, hatékony kommunikációs technikák elsajátítása

A beszéd a gondolkodás kifejezője, cél és eszköz a társas kapcsolatok fejlesztése során.

A játék és a tevékenységek során kialakult párbeszédekben, helyzetekben fejlesztjük a gyermekek kommunikációját.

Az egyéni, mikro –és kiscsoportos tevékenységek lehetőséget adnak a személyes beszélgetésre, minden gyermekre oda tudunk figyelni, segítjük a gyermek természetes beszédkedvének fenntartását.

Élményeket és változatos tevékenységeket biztosítunk a gyermek értelmi képességeinek, kreativitásának kibontakoztatása és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érdekében.

A gyermekek egyéni érdeklődésére és kíváncsiságára, a már meglévő tapasztalataikra építve változatos tevékenységeket biztosítunk. Tudatosan tervezzük a fejlődéshez szükséges gyakorlás, rendszerezés lehetőségeit. Kihasználjuk a spontán tapasztalatszerzési lehetőségeket.

Értelmi nevelés:

Változatos tevékenységeket biztosítunk a gyermekek értelmi képességeinek, kreativitásának kibontakoztatása és a problémamegoldó gondolkodásának a fejlesztése érdekében. 24. old

A gyermekek érdeklődésének felkeltése a nevelés elengedhetetlen feltétele, ezért ösztönző, motiváló környezetre van szükség, ahol fejlődhet valamennyi értelmi képessége. Az

óvodapedagógus ennek érdekében teremtsen tevékenykedtető, figyelemfelkeltő helyzetet, törekedjen nyílt, derűs óvodai légkör megteremtésére.

Pedagógiai rugalmasságra törekszünk, változtatunk előzetes terveinken, ha azt a gyermekek aktuális fizikai, érzelmi állapota szükségessé teszi.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Törekedjenek a társaikkal, felnőttekkel való kommunikációra, legyenek kezdeményezők.
- Legyen összefüggő a beszédük, próbálják a történeteket idő és logikai sorrendben elmondani.
- Legyenek képesek önállóan mesélni, történetet alkotni.
- A tapasztalatok során megismert kifejezéseket építsék be mindennapi beszédükbe.
- Nyugodtan és figyelmesen hallgassák meg a felnőttet, egymást, ha párbeszédben vesznek részt.
- Kérdéseiket, válaszaikat, gondolataikat legyenek képesek megfogalmazni.
- Beszédüket megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Érdeklődjenek a környezetükről.
- Legyenek képesek tapasztalataik, ismereteik rendszerezésére, különböző élethelyzetekben ezek alkalmazására.
- Legyenek kíváncsiak, válják igényükké tudásuk gyarapítása.
- Kreatív feladatmegoldásra törekedjenek.

3.4. A program ajánlott napirendje

A megfelelő napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének.

A tervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit, az esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesítjük a folyamatosság és a rugalmasság elvét.

A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül, majd a legnagyobbaknál az egy órás pihenés után megszűnhet.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez:

/ korcsoportonként és évszakonként módosítható./

Időtartam	Tevékenység		
6:30-8:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek Szabad játék		J Á
8:30.-10:30	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos teendők, tevékenységek Testápolási teendők Reggeli Verselés –mesélés - dramatikus játékok Rajz, mintázás, kézimunka Ének-zenei készségek fejlesztése		T É K
10:30-12:00	JÁTÉK A SZABADBAN Kiscsoportos tapasztalatszerzések, séták, Énekes játékok az udvaron Edzés: kocogás, futás		J Á T É K
12:00-13:00	Ebéd Testápolási teendők		
13:00-14:30	Pihenés, altatás mesével, altatódallal		
14:30-15:00	Testápolási tevékenységek Uzsonna		
15:00-17:00	JÁTÉK CSOPORTSZOBÁBAN VAGY SZABADBAN Zenés, mozgásos percek Egyéni részképesség-fejlesztés		J Á T É K

4. A PROGRAM TARTALMI KERETE**4.1. Hagyományőrzés, népszokások**

Az ünnepek, és a hozzájuk kapcsolódó szokások adják a keretét az óvodai életnek. Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepkörök és jeles napok nevelőmunkánk fontos részei. A néphagyományőrzést, a népi kultúra ápolását kiemelt feladatunknak tekintjük. Az óvodába lépés pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás az óvodánkban. Így modern világunkban tovább él népünk kulturális gyökere, és a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékeit.

Minden jeles napot hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve változatos tevékenységet biztosít. A hagyományok ápolása közben történő együttjátás, tervezgetés, együttmunkálkodás örömtelivé, izgalmassá teszik a várakozás időszakát.

ÓVODÁNK JELES NAPJAI

Az őszi jeles napjai

Iskolanyitogató - Az iskolai évnyitóra az óvodából a 8. o. tanulók vezetnek át az elsősöket.

Szüret - Terménygyűjtés, lehetőség szerint. (szept.15-től)

3-4 évesek:

Hallgassanak éneket, mondókát, almáról, szőlőről, a szüretéről. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot.

4-5 évesek:

Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket. A kirándulások során gyűjtsenek terméseket (dió, makk, gesztenye), süssenek pogácsát. Játsszanak népi játékot, ha mód van, rá préseljék a mustot, táncoljanak népzenere.

5-7 évesek:

Tudjanak verset, dalt, mondókát a szőlőről. Táncoljanak, énekeljenek, játszanak szüreti népi játékot, szemezzék, préseljék a szőlőt. Készítsenek termésekből bábokat, esetleg egyszerű hangszereket. Pattogtassanak kukoricát, süssenek tökmagot.

Márton nap - (november 11.) – választható

A tél jeles napjai, ünnepei

Advent- (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

(Borbála nap: dec. 4. Mikulás: dec. 6. Luca nap: dec. 13.)

Karácsony

3-4 évesek:

Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár.

Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a Karácsonyt várva. Készítsenek egyszerű fenyődíszeket, ajándékot szüleiknek. Figyeljék a vízbe tett cseresznyeágot, az ültetett Luca-búzát, ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal.

4-5 évesek:

Kísérjék figyelemmel az adventi naptár és a koszorú készítését. Tegyék vízbe a cseresznyeágot, ültessenek Luca-búzát, fényesítsenek almát, fessenek az ablakra, süssenek mézeskalácsot, készítsenek fenyődíszeket különféle technikával.

Készítsenek ajándékot szüleiknek. Mikulás és Karácsony előtt tanuljanak dalt, verset, mondókát. Egyenek almát, mézes diót, gyűjtsák meg a gyertyát.

5-6-7 évesek:

Az óvodapedagógus irányításával készítsenek adventi naptárt. A megbeszélte feladatokból bontsák ki egyet naponta és oldják meg a kijelölt feladatot.

Luca napjára tanuljanak kotyoló mondókát, majd verset a Mikulásnak és Karácsony köszöntésére. Ültessenek Luca-napi búzát, figyeljék az időjárást, készítsenek asztaldísz. Készüljenek 1-2 rövid verssel az ünnepre.

Farsang - (vízkeresztől hamvazószerdáig)

3-4 évesek:

Egyszerű technikával díszítsenek papírálcot, ha kedvük van, táncoljanak, utánozzák az óvodapedagógus táncos mozdulatait.

4-5 évesek:

Díszítsenek farsangi álcot, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerű dalokat vagy mondókákat. Hallgassanak tréfás mesét, verset.

5-7 évesek:

Tanuljanak farsangi dalokat, bálba hívogató mondókákat. Készítsenek álcokat, vagy fejdíszeket, öltözzenek jelmezbe. Vegyenek részt a zsákbamacska kihúzásában, hívogassák társaikat a multságba. Vegyenek részt a táncban, az ügyességi játékokban, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.

A tavasz jeles napjai, ünnepei

Március 15.

Kokárdát tűzünk, és tavaszi énekekkel, rövid verssel emlékezünk a szabadságharc hőseire. Papírzászlókat, kokárdát, virágot viszünk Vajda János szobrához. Az óvodapedagógusok énekeljenek Kossuth nótákat a gyerekeknek, és nézegessenek képeket husárokról, katonákról, és az akkori öltözködési szokásokról.

Húsvét - (első tavaszi napjegylenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

3-4 évesek:

Tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást óvodapedagógusuk segítségével tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.

4-5 évesek:

Tegyenek hosszabb sétát a környéken, minél többféle technikával díszítsenek tojást: írjanak, viaszoljanak, berzseljenek, vagy karcoljanak, és díszítsék fel vele csoportszobájukat. Tanuljanak locsolóverset.

5-7 évesek:

Tegyenek nagyobb sétát, tavaszi határkerülést. Minél többféle technikával díszítsenek tojást: viasszal, berzseléssel, karcollással, és díszítsék fel vele csoportszobájukat. Tanuljanak locsolóverset.

Zöldág járás, majális

3 -7 évesek:

Az óvoda udvarán májusfát díszítünk, felnőttek és gyerekek közösen. Tavaszi énekeket énekelve körbejárjuk, és örvendezünk a tavasznak.

Gyermeknap

A gyermekek vegyenek részt versenyekben, ügyességi játékokban. Az óvodapedagógusok készítsenek ajándékot a gyermekeknek.

Zöld jeles napjaink

Célunk a környezet védelmére és megóvására nevelés, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása.

Állatok Világnapja: október 4. – a gyermekek ismerkedjenek meg a felelős állattartás, állatgondozás szerepével,

Víz napja: március 22. – a gyermekek végezzenek vizes tevékenységet az óvodapedagógusok együttműködésével, ismerkedjenek meg a víz fontosságával.

Föld napja: április 22. - A hozott magokat, palántákat az óvodapedagógus segítségével ültessék el a kertben vagy a cserepekben.

Madarak, fák napja: május 10. – a gyermekek kiránduljanak az erdőbe, ismerjék meg az erdő élővilágát, szerepét az ember életében.

Egyéb ünnepeink, rendezvényeink

Anyák napja

A gyermekek ajándékot, meglepetést készítenek édesanyjuknak, nagymamájuknak. Verssel és ajándékkal köszöntik őket.

Családi délután

Óvodai hagyományunk a csoportonkénti évnnyitó kirándulás, amikor a szülőkkel közösen vidám játékkal töltünk egy délutánt a falun belül, vagy a faluhoz közeli helyen.

Nagyok búcsúja

Május végén elköszönünk az iskolába készülõ nagycsoportos gyermekektõl. A kisebb társak délelõtt sütemény, szõrp, apró ajándék mellett elbúcsúznak a nagyoktól. Az óvodát ebéd után feldíszítjük, virágokkal tesszük ünnepivé. A gyermekek körjátékokkal, mesedramatizálással köszönnek el az óvodájuktól. Megterítjük az asztalokat, és kis tortával, kiscsokor virággal ajándékozunk meg az iskolába lépõ nagyjainkat.

Nemzeti Összetartozás Napja (június 4.)

Elsétálunk a nagycsoportosokkal a Trianoni emlékműhöz. Beszélgetünk más országokban élő népekről. Tudatosítjuk, hogy mi magyar emberek vagyunk. (Szülőföldünk Magyarország)

A gyermekeket buzdítjuk, hogy menjenek el családjáikkal a felnőttek ünnepére.

Születésnapok

A csoportszokásoknak megfelelően köszöntjük a gyermekeket a születésnapjukon.

5. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5. 1. Játék, és a tevékenységekbe integrált tanulás

A gyermekek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a játék, melynek hangsúlyozzuk a szabadságát és önkéntességét. Kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenység, fejleszti a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget. A játéknak és az ismeretszerzésnek a gyermek tevékenységi vágya, természetes kíváncsisága, és az önállósági törekvése az alapja.

A játékba integrált tanulásban szerzett élmények és tapasztalatok alapján ismeretekhez jutnak, egyéni – mikrocsoportos - kiscsoportos tevékenységek közben.

Célunk: A játék és a játékban megvalósuló tanulás váljon minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé.

Fejlődjenek a gyermekek kompetenciái, erősödjenek attitűdjeik és képességeik a tevékenységekben.

Az óvodapedagógus feladatai

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságának figyelembevételével
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban, a beszélő környezet megteremtése.
- Az óvodapedagógus játéksziget, játékirányító módszerének alkalmazása.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

(légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés-élmények)

Biztonságot nyújtó, alkotó légkört nyugodt légkört teremtünk, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ, és mennyi ideig tart a játéka.

Az óvodapedagógus, ha szükséges, segítséget nyújt, megerősítést, ötleteket ad.

Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket, élményt, mintát nyújt a zárkózottabb, és a magatartási problémákkal küzdő gyermeknek is. A játékban az óvodapedagógus erősítse a gyermekek önbizalmát.

Felhasználjuk a humor adta lehetőségeket, tréfás kifejezéseket. A humor a kudarcok leküzdésében, és a konfliktusok oldásában is módszerünk.

A megfelelő hely biztosítása

A gyermekek játszóhelyeit úgy alakítjuk ki, hogy a különböző játéktevékenységeket egymás zavarása nélkül elmélyülten játszassák. A csoportszobában többféle kuckót alakítunk ki, melyeket szükség szerint önállóan, vagy az óvodapedagógus segítségével átalakíthatnak a játéknak megfelelően.

Jelentős szerepe miatt kiemelkedő a mesesarok. Esztétikus és meghitt hely ez, amely a dramatizálás, bábozás helye is. A mesesarok közelében helyezük el az átváltozáshoz szükséges kellékek „kincses ládáját”.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekszik az udvaron, ezért ott ösztönözzük őket a nagymozgásos tevékenységekre.

Az időjárás függvényében segítjük az udvari szerepjáték kibontakozását (népi játékok, ügyességi, sportjátékok, dramatizálás, stb.)

A játékhoz szükséges idő

A folyamatos napirend és a játékba integrált tanulás lehetővé teszi, hogy több órán keresztül játszassanak a gyermekek a játékok elrakása nélkül.

Biztosítjuk a több napon tartó játék lehetőségét, hogy türelmük, kitartásuk, kooperatív képességük kialakulhasson.

Kreativitást kibontakoztató játékeszközökkel cselekvésre ösztönözzük gyermekeinket, gazdagítjuk képzeletüket. Olyan játékokat, eszközöket, anyagokat biztosítunk, melyek ízlésesek, praktikusak, teret adnak a gyermeki fantáziának.

Biztosítjuk a hagyományos szerepjátékhoz a konyhai eszközöket, orvosos eszközöket, ruhadarabokat, lepleket.

A kicsik gyakorlójátékában olyan eszközöket használunk, melyek fejlesztik a gyermek pszichikus funkcióit (egymásba rakható, tologatható játékok).

Minden csoportban megtalálhatók a faépítők, műanyag építő elemek, túske, duplo, melyek építő játékokra ösztönzik a gyermekeket. Legyenek meg az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek, csengő-bongó hangszerek.

A nagyobb gyerekeknek bővítjük a választékot a szerepjátékhoz, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A játékszerek kiválasztásánál arra törekszünk, hogy esztétikusak, könnyen tisztíthatók és veszélytelenek legyenek.

A játék tartalmának gazdagítása érdekében sokszínű élmény-és tapasztalatszerző lehetőségeket szervezünk. Az élményszerző sétákon, kirándulásokon, illetve a mindennapi élet során szerzett tapasztalatok jó érzelmi alapot adnak a játékhoz, gazdagítja képzeletüket, fejleszti gondolkodásukat.

A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva

A gyakorlójáték során lehetőséget adunk a manipulálásra, a játékeszközök rakosgatására, rendezgetésére, a padlón, az asztalon, a szabadban.

Módjuk van a gyermekeknek az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságainak megismerésére, a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „ÁHÁ” élmény megélésére. Az örömmérsés, a többszöri ritmikus ismétlődés motiváló. Ez az örömmérsés alapot ad a cselekvés többszöri megismétléséhez. Az ismétlődő tevékenységek jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt, kezesség, szemesség kialakulását, hatnak a dominancia kialakulására.

A gyakorló játékhoz biztosítjuk az egymásba, egymáshoz, egymás mellé rakható műanyag és fa kockákat. Húzható, tologatható játékszereket, nagyméretű babákat, melyeket kedvük szerint öltöztethetnek, vetkőztethetnek.

Érdeklődéssel kísérjük a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmeket kelt.

Az udvaron is lehetőséget teremtünk a gyermekeknek a gyakorlójátékra (homok, víz, kavics, papírtépés, gombválogatás).

A kicsik játékában is teret biztosítunk a papás- mamás játéknak, a fodrászos, orvosos, utazásos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenítsen meg.

A játék helyzettől függően bekapcsolódunk és segítjük a „mintha” helyzetek alakulását, így segítve a gyermekek szerepvállalását.

A szerepjáték kellékeit, eszközeit a gyermekek számára könnyen elérhetően, esztétikus tárolókban helyezzük el. Támogatjuk a gyermekek téralakítási és eszköz készítési ötleteit a játék megvalósulásában.

A szerepjáték egybefonódhat a konstruáló és barkácsoló tevékenységgel.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatikus játéknak, bábozásnak. A mesék megelevenítésében legyen résztvevő az óvodapedagógus, adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeletbeli képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is helyezzék a többi közé, hogy a gyermekek játszhasanak vele, megtapogathassák, megszerethessék.

Az alkotó, konstruáló játékra a gyermeket az alkotás öröme készteti, és a hozzáfűződő érzések további felfedezésre sarkallják.

Lehetővé tesszük, hogy az elkészült alkotás megmaradjon. Az óvodapedagógusnak ehhez biztosítani kell egy sarkot vagy egy polcot, ahová elhelyezhetik a kész művet. Az építőelemek masszívak, stabilak legyenek, hogy idő előtt ne essen szét az építmény. Az építőelemek mérete és

mennyisége elegendő legyen, hogy minden gyermek hozzáférhessen. A gyerekek konstruáló tevékenységükhöz használjanak különböző anyagokat, eszközöket.

A konstrukciós játékhöz kapcsolódva jelenjen meg a **barkácsolás**, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermekek aktív bevonásával hoz létre.

Az óvodapedagógus biztosítsa a lehetőséget az eszközök használatának megismerésére, valamint a különböző technikák, munkafogások, elsajátítására, keltse fel a gyermekekben a barkácsolás iránti igényt. Legyen előtérben a termésekből való barkácsolás, képkészítés (bab, borsó, gesztenye, stb.) Sajátítsák el az ehhez tartozó technikákat is. Séták, kirándulások alkalmával gyűjtsenek terméseket, amiből barkácsolni tudnak. A tevékenységek okozzanak sikerélményt, növelje önbizalmukat.

A szabályjáték során a játék meghatározott szabályok szerint zajlik. Az adott csoport fejlettségi szintjének megfelelő játékokat ismertetünk meg a gyermekekkel. A szabályok legyenek érthetőek, teljesíthetőek, így szívesen bekapcsolódnak, majd önállóan kezdeményezve is játszhatják. E játékokban fejlődjön értelmi képességük, és elégítse ki mozgásigényüket is.

Udvari játékok

A gyermekek természetes igénye a szabadban való tartózkodás. Ezt kihasználva a gyermekek a lehető legtöbb időt töltsék az udvaron. Az udvari játékok zömmel a gyermekek mozgását elégítik ki, de ha az időjárás megengedi, kiviszünk a csoportszoba játékaiból, hogy megteremtsük ott is a kreatív játék lehetőségét (barkácsolás, rajzolás, festés, agyagozás, konstruálás).

Télen a mozgásra inspiráló eszközöket kosarakban elhelyezve kínáljuk fel:(pld. labda, kötél, karika).

A gyermekek beszédképességének fejlesztése, a beszélő környezet megteremtése

Az óvodapedagógus munkája során pedagógiai céljának megfelelően kommunikáljon. Beszéde modellértékű a gyermekeknek a szókapcsolatok, nonverbális jelzések, hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín megfigyelésnek tekintetében.

A mai gyermekek kommunikációs hiányban szenvednek, pedig az óvodáskorú apróságoknak igen nagy szükségük van arra, hogy a felnőttek beszélgessenek velük. Mivel napjuk nagy részét az óvodában töltik, az óvodapedagógusoknak a példaadáson túl az igényt is fel kell keltenie a gyermekekben a beszélgetésre.

A játékban kialakult társas kapcsolatok, párbeszédük fejlesztik a kommunikációt, színesítik a gyermekek szókincsét, beszédét- ezért mintaadással bekapcsolódunk a játékba, így segítjük a kapcsolatok alakítását.

A bábozás és a dramatizálás segíti leginkább a hangszín, hangerő kifejező erejének megtapasztalását. A játék, a bábozás, dramatikus játék varázsos légkörének beszédre indító hatását az óvodapedagógus használja fel a bátortalan, szorongó gyermek fejlesztésére.

Az anyanyelvi játékokkal beszédfejlesztő lehetőséget teremtünk, amiben hatékonyan javíthatjuk az egyes beszédelemek fejletlenségét.

Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító módszerei

Tudatos jelenlétünkkel biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt a feltételteremtő tevékenység mellett a szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással érjük el.

Játéksegítő módszereink szituációtól függőek.

Tiszteletben tartjuk a szabad, elmélyült játékot, ebben az esetben hagyjuk a gyermekeket önállóan cselekedni, az óvodapedagógus, dajka ilyenkor szemlélője, csendes követője a játéknak.

A kiscsoportosok esetében, illetve a későbbiekben tartalmatlan játék, vagy unatkozó gyermek esetén játékot kezdeményezünk, az óvodapedagógus modellnyújtó játszótárs, támogató, elfogadó, motiválója a játéknak.

A kevésbé kreatív, ötletszegény játékban segítő, serkentő, ösztönző szerepet vállalunk.

Beavatkozunk a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A játék szituációtól függően kérdésekkel, problémamegoldó, bátorító módszerekkel, pozitív megerősítéssel segítjük az újabb ötletek, és a helyes viselkedés megvalósításában a gyermekeket.

Minden gyermek kapjon pozitív megerősítést. Alkalmazzuk a differenciált, árnyalt értékelést.

Játékmegfigyeléseinek tapasztalatait beépítjük a nevelési tervbe és az egyéni fejlesztési tervekbe.

Tehetséggondozás: a valamely területen kiemelkedő képességű gyermek további fejlődésének lehetőségét keressük a játékban.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek képesek állhatatosan több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
  - Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
  - Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
  - Képesek bonyolult építményeket létrehozni.
  - Élvezik a szabályjátékot, a normákat betartják.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Nevelőmunkánk hatására a gyermekek társas kapcsolataiban megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
  - Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető

A játékba integrált, tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermekek rendelkezzenek olyan értelmi, szociális, kommunikációs és testi képességekkel, készségekkel, ismeretekkel és attitűddel (kompetenciákkal), melyek alkalmassá teszik őket koruknak megfelelő élethelyzetben a helytállásra.

A tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezeljük. A játék és a tanulás nem választható el egymástól, szélesen értelmezzük a tanulást.

Az óvodában a tanulás folyamatos, a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését segíti. A tanulás feltételeként biztosítjuk a cselekvő aktivitás, a tapasztalatszerzés, a felfedezés lehetőségét, ezáltal erősítjük a kreativitást.

A tanulást támogató környezet megteremtésekor a gyermekek előzetes, együttes vagy egyéni élményeire, tapasztalataira, ismereteire építünk.

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődése az óvodai közegben felerősödik, ennek elsődleges terepe a játék, és a teljes óvodai élet.

Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezte, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Az ismeretek bővítése alapvetően kötetlen érdeklődésére alapozva, főként mikro- és kiscsoportos formában, egyénenként differenciált fejlesztéssel valósul meg.

Az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

A szokástanulást és az alapvető ismeretek elsajátítását projektrendszerű tanulással valósítjuk meg, ez jól követhető a szülők számára is a megerősített vizuális jelek által. (Öltözés sorrendjéről képek, „én már tudom” rajzos diagram).

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztése.

A tanulási vágy felkeltése érdekében változatos módszereket alkalmazunk: érdeklődésük felkeltésekor a kíváncsiságukra és érzelmeikre építünk. Felhívó jellegű eszközöket, vonzó tevékenységeket kínálunk. Élményekkel tesszük maradandóvá a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.

A tanulás folyamatában probléma - és feladat megoldási helyzetek teremtésével fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, kreativitását. Személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a

tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek. A napirend egyetlen egy napon borul fel, a szervezett mozgástevékenység miatt.

A játékba integrált tanulás keretét a folyamatos és rugalmas napirend, a kialakított szokás-és szabályrendszer adja.

A tanulás tervezése évszakprojektben történik, amit a szülők nyomon követhetnek a folyosón elhelyezett hirdetőtáblán.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés, mesélés, dramatikus játék Ének-zene	Verselés, mesélés, dramatikus játék Rajz, mintázás, kézimunka	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Verselés, mesélés, dramatikus játék Mozgás, mozgásos játékok
Üdvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	A környezet tevékeny megismertetése és megszerettetése	A környezet tevékeny megismertetése és megszerettetése	A környezet tevékeny megismertetése és megszerettetése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Zenés, mozgásos percek, Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Zenés, mozgásos percek, Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás formái

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, Verselés, mesélés, dramatikus játék, Zenés-mozgásos percek, Énekes játékok, Futás, kocogás
Mikrocsoportos	Ének-zene, Rajz, mintázás, kézimunka,
Kiscsoportos	A környezet megszerettetése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Ének-zene	Rajz, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játék	Zenés- mozgásos percek	A környezet tevékeny megismertetés e és megszerettetés e
3-4 évesek	Naponta 5-10'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 2x 6'	heti 1x 10-15'

Programunk megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A tanulás módszereinek és eszközeinek a kiválasztásánál alapvető szempontunk a gyermekközpontúság és az értő, elfogadó szeretet.

Tudatosan tervezzük a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat.

Indokolt esetben tudatosan és célszerűen alkalmazzuk az IKT eszközöket.

A módszereink megválasztását befolyásolja a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése és kíváncsisága.

Többféle módszertani megoldásban gondolkodunk. Eljárásainkat az adott szituációnak és a gyermekek aktuális érzelmi és fizikai állapotának megfelelően rugalmasan kombináljuk.

A tevékenységeket a gyermekek előzetes ismereteire, élményeire, és a meglévő tapasztalataikra építjük.

A tanulási folyamatot a céloknak, az adott szituációnak megfelelően, logikusan építjük fel.

A játékoság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés egyre gyakrabban jelenik meg a tevékenységekben. Lehetőséget adunk a gyermekeknek a megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazására.

A tanulási folyamatban akkor segítünk, ha azt kéri, mert elakadtak a probléma megoldásában. Arra buzdítjuk a gyermekeket, hogy próbáljanak meg minél több mindent önállóan megoldani. Keressék a megoldásokat.

Folyamatosan törekszünk módszertani kultúránk kiművelésére, a gyermekek egyéni képességrendszerének fejlesztésére. Az eredményesség érdekében, ha szükségesnek ítéljük, más módszereket és eszközöket keresünk.

Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, interaktív tábla, fényképezőgép, számítógép), a tanulási és képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, kritikusan, céljainknak megfelelően alkalmazzuk.

A céltól és a tevékenységek tartalmától függően alkalmazunk modern információfeldolgozási eszközöket. Az óvodapedagógusok az óvodánkban megtalálható infokommunikációs eszközöket a gyermekek és a szülők számára is példamutatóan alkalmazzuk.

A rendelkezésünkre álló tanulási és képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket megismerjük, és kritikusan, céljainknak megfelelően alkalmazzuk.

Alapelveink a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten és boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak.

Arra törekszünk arra, hogy minden gyermek kapjon valamilyen pozitív értékelést, megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.) helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki.

Alkalmazzuk a differenciált, konkrét, árnyalt értékelést, és a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

A kiscsoportos és mikrocsoportos foglalkoztatási forma lehetőséget ad a differenciálásra, gyermekek egyéni képességrendszerének fejlesztésére, az önkifejező törekvések kibontakoztatására.

A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulás folyamatában, mert az visszaszorítja a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését; a motivációját.

Az óvodapedagógusaink arra törekszenek, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki szellemi értékeit, ugyanakkor tudja azt is, melyek a hiányosságai.

Differenciálás

Az óvodai nevelés tartalma lefedjük az óvodás gyermek személyiségének komplex fejlesztését az egyénre szabott módszerekkel, eszközökkel. A gyermeki személyiség sokféle, a személyiségstruktúra eltérő fejlettsége természetes módon, eltérő ütemben alakul. Óvodai nevelésünk hatékonyságának alapja, ha „kiszolgáljuk” ezt a sajátos fejlődési ütemet: „ismerjük” a gyermekek adottságait, fejlettségük mutatóit, személyiségük jellemzőit, érdeklődési körüket, ismereteik körét.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Képesek a problémák megoldására manuálisan és verbálisan is.
- A már megszerzett ismereteket alkalmazzák a gyakorlatban.
- Elfogadják a feladathelyzetet, megértik és meg tudják oldani a feladatokat.
- Az önkéntelen bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés.
- Az életkori elvárásnak megfelelő a figyelmük.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem. Erősödik beszédfigyelmük, és kitartásuk.
- A cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett megjelenik az elemi fogalmi gondolkodás is.
- Érthetően kommunikálnak, gondolataikat, érzéseiket érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni.
- Képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, és késleltetni tudják szükségleteik kielégítését.
- Az életkori adottságnak megfelelő a kitartásuk, munkatempójuk, feladattartásuk, önfegyelmük és önállóságuk.
- Alapvető ismereteik vannak önmagukról és környezetükről. (Tudják nevüket, lakcímüket, szülei nevét, foglalkozását, ismerik szűkebb társadalmi környezetüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét. Fejlett az időérzékük, felismerik a napszakokat, az évszakokat, az öltözködés és időjárás összefüggéseit.
- Ismerik a viselkedés és illem alapvető szabályait. Elemi mennyiségi ismereteik vannak.)
- A gyermekek 6-7 éves korra testileg - lelkieleg és szociálisan is éretté válnak az iskolára.

- A belső érés, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.
- **Belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá érnek.**
- Az óvoda-iskola közötti jó kapcsolat eredményeként óvodásaink vágnak az iskolába. Tudják ki lesz a tanító néniük, ismerik az iskola épületét, berendezését. Ez megkönnyíti beilleszkedésüket.

5. 2. Verselés, mesélés

Célunk

A gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének a segítése, pozitív személyiségjegyeinek a megalapozása. A mesék mágikussága, a csodás élmények, a versek zeneisége, rímeinek csengése, valamint a mesék feldolgozása adjon a gyermekeknek irodalmi élményt.

A mindennapi mesélés biztosítja a kisgyermek lelki nyugalmát, hiszen a mese mentális higiénijának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő hagyományos tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatikus játék, bábozás).
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése meséléssel, verseléssel.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Művészi értékű irodalmi alkotásokkal biztosítjuk az esztétikai élmény mélységét. Ezért a választásban érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai módszertani tudatosságot. Megismertetünk a gyermekekkel népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket.

Óvodapedagógusaink azokat a mondókákat, verseket, meséket veszik be egyéni repertoárjaikba, amit szívből jövoen, örömmel, átéléssel, és őszintén tudnak átadni a gyermekeknek.

Az óvodapedagógus a 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze. Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

A 4-5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus, realiztikus mesék. Kapjon helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros mesék, klasszikusok és a mai magyar költők ritmusélményt nyújtó versei.

Az **5-6-7 éves** kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus - realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a

tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják.

A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat.

A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány - ápolást, az évszakok szépségét.

A 3 – 6 - 7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak.

A népi mondókákhoz kapcsolódó arc, és tenyérsimogató, lovagoltató játékok nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek. A felnőtt testközelsége megnyugtatja őket, enyhíti szorongásaikat, a szülőktől való elváláskor növeli biztonságérzetüket, és segíti a gyermek és az óvodapedagógus egymásra találását.

A gyermekek nagy többségének ez az első találkozása az élő meséléssel, ez az első rácsodálkozása egy „más fajta beszédre,” az irodalomra. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismétlik az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá őket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógus, majd a nagyobb gyermekek a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket.

Rövid improvizált jelenetek bemutatásával a gyerekek ismerjék meg a bábokat.

A vers, mese, dramatikus játékokhoz az óvodapedagógus használjon kellékeket, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos korú gyermekek bábozzanak, dramatizáljanak alkalmanként a kisebbeknek. Legyen ez színpoltja az óvoda ünnepeknek, rendezvényeknek.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket.

A 3-4 éves korú gyerekek 10-12 mondókát és 10-14 új mesét ismerjenek meg, s ezeket minél többször ismételtessék.

A 4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, vers, szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógus meséit. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák ismételtetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához. Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját az óvodapedagógus erősítse meg közmondással, amit a szülőkkel is megbeszél, s jól láthatóan az öltözőben is elhelyez.

A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset, és 10-14 új mesét ismerjenek meg. 5-6-7 éves korban is minden adandó alkalmat használjon fel az óvodapedagógus a kiolvasók, rigmusok, ismételtetésére. 4-5 új kiolvasót mondogassanak. A gyermekek ismételgessék az előző években tanult verseket. Az új versek (15-20) bemutatása kapcsolódjon a gyermekek élményeire. Az óvodapedagógus ügyeljen a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.

A hallott, egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni.

Az óvodapedagógus főleg a délutáni pihenés alatt olvasson a gyermekeknek folytatásos mesét. A gyermekek próbálják meg a mese önálló befejezését, új mesék kitalálását, készítsenek albumot a tanult versekről, mesékről. A hallott élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A nagyobb gyerekek halljanak 15-20 új mesét az év folyamán. E tevékenység mindennap megjelenik az óvodában. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék a mesealakot.

Törekszünk rá, hogy minden nevelési évben legalább egy alkalommal a nagyobb gyermekek eljussanak bábszínházba, vagy gyerekszínházba. Ez az esemény legyen a művészetekkel való találkozás kitüntetett alkalma.

A mindennapos mesélés ceremóniája

Zenei szignállal és a mesepárnák előkészítésével hívogatjuk a gyermekeket a mesesarokba. Amikor minden gyermek megérkezik, akkor kezdjük el a mesét, gyertyafénynél.

A mese feldolgozása kétheti ciklusban zajlik. Első héten minden nap hallják ugyanazt a mesét, majd a második héten eljuttatjuk, különbözőképpen megjelenítjük a mesealakokat, a mese cselekményét. A tevékenység befejezését a gyertya elfújása, vagy az óvodapedagógus éneke jelzi.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a verseléssel, meséléssel, dramatikus játékokkal

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mesélés, verselés, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes kiejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékokban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Beszédhibák megelőzése, javítása anyanyelvi játékokkal: Ezek a játékok nem beszédhiba-javító módszerek, hanem érdekes, játékos, néha humoros szituációt teremtő mozzanatok. pl.: hangutánzó játék, fújás, hallási, artikulációs, szókincsfejlesztő, ajak – nyelv- gyakorlatok)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és mondókák elmondására.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a kiscsoportosok és maguk szórakoztatására.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, és 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, azt mozgással megjeleníteni.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk

A közös éneklés örömeinek megéreztetése a gyermekekkel, hogy azon keresztül formálódjon a zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

A zenehallgatási lehetőségek- élő éneklés, hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek- fejlesszék a gyermekek művészetek iránti érdeklődését.

Az óvodapedagógus feladatai

- A zenei érdeklődés felkeltése.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása.
- A tevékenységek differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

A zenei érdeklődés felkeltése

Az óvodába kerülő gyermekek többsége a szülői házból nem hoz meghatározó zenei élményt. A mi felelősségünk, hogy értékes, igazi néphagyományokból kiinduló szilárd zenei alapokat rakjunk le, amikre később az iskola is építhet. Feladatunkat úgy tudjuk megvalósítani, ha az óvodába lépés percétől változatos módon a gyermekek életkorát, fejlettségét figyelembe véve (énekekkel, játékos mozgással, mondókával, hangszeres játékkal) hatunk érzelmeikre, fejlesztjük személyiségüket.

Személyes példánk nyomán várható, hogy a gyermekek fogékonnyá válnak a zenei hatások iránt, nyitottak és érdeklődőek lesznek nemcsak a zene, hanem a társművészetek iránt is.

A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Zenei nevelésünk során mondókákkal, énekes játékokkal, komponált gyermekdalokkal, egyszerű tánclépésekkel ismertetjük meg a gyermekeket.

A kisebbeknek a befogadás ideje alatt ölbeli játékokat ismertetünk meg, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak, arc és kézsimogatók, - ujjSOROLÓK, lovagoltatók.

Később zenei ismereteiket mondókákkal, játékos mozdulatokkal eljátszható 4-5 hangból álló énekes játékkal bővítjük. Az alkalmi dalokat úgy választjuk meg, hogy azokhoz utánczó mozdulatokat, játékokat lehessen kapcsolni.

A nagyobb gyermekek zenei ismereteit kiolvasókkal bővítjük, amelyeket különböző játékhelyzetben tudnak alkalmazni. Ők már képesek nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékok éneklésére, melyek mozgásanyaga is összetettebb.

A zenehallgatásnál úgy válogatunk, hogy felkeltsük érdeklődésüket az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekelünk, megismertetjük őket más népek dalaival, magyar komponált műzenével, klasszikus és kortárs zenével.

A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekekkel 6-8 mondókát, ölbeli játékot, és 10-15 énekes játékot ismertetünk meg, és mindössze 1-2 komponált gyermekdalt az ünnepek köszöntésére. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, melyekben negyed és páros nyolcas ritmusok legyenek.

Arra törekszünk, hogy tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait a dallamjátszó hangszerek, és az emberi hangok hangszínét. Ismerjenek fel 2-3 eltérő hangszínt zörejt.

Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. A gyermekek játékos utánczó mozgással kísérik az éneket, mondókát, ismerkedjenek meg az egyenletes járással, legegyszerűbb táncos mozdulatokkal. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe. Egyszerű mozgással kövessék az óvodapedagógus énekét, hangszeres játékát, tempóváltását. Ismerkedjenek meg az egyszerű ritmushangszerek használatával. Ismerjék fel a magas-mély hang közti (oktáv) különbséget, s azt térben jelezzék is, vegyék át a kezdőhang magasságának váltását.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek az áhítatos zenehallgatásra. Ebben a korban még az óvodapedagógus éneke nyújt igazi zenei élményt. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsolódjon zenehallgatás. A gyermekeknek legyenek az évszaki hangversenyek élvezői.

A 4-5 éves gyermekek 6-8 motívumból álló énekes játékot, műdalt énekelgetünk. A 4-5 új mondókát és 12-15 új gyermekdalt ismertetünk meg, melyek hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexachord. Ismételtetjük a korábban tanult dalokat is.

Törekszünk a minél többszöri éneklésre, közös játékokra, valamint motiváljuk őket egyénekenkénti éneklésre, éneklési készségük fejlesztésére.

A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, melyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók. Játék közben megismerik a zenei alapfogalmakat a tiszta éneklés érdekében minél gyakrabban énekeljenek önállóan.

Énekeljenek egyénileg-, kisebb csoportokban is- halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben, tiszta kvint távolságban. Mutassák térben, éneklés közben az énekek dallamvonalát, vegyék át a dalok kezdőhangjának váltását. A jól ismert dalokat szöveg nélkül, dúdolásról vagy hangszerről ismerjék fel. Bújtassanak el rövid dalokat szabályos motívumonként váltva (belső hallással) halkán és hangosan. Ismerjék fel a finomabb zörejeket, egymás hangját, valamint a környezet zörejeit. Érezzék az egyenletes lüktetést, tudjanak egyenletesen járni, tapsolni. Érezzék a motívumok hangsúlyát, és emeljék ki a dalok, mondókák ritmusát. Legyenek képesek a gyerekek az óvodapedagógus által indított tempót önállóan megtartani, a gyors-lassú között különbséget tenni. A gyermekek játsszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusokkal visszhangszerűen is.

Használjanak többféle népi ritmuseszközt, a ritmusérzék fejlesztés érdekében. Ezeket a „ritmus-hangszereket” készítsék közösen az óvodapedagógusokkal, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni, a kis „ritmus zenekar” kíséretével. A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél több tevékenységhez.

A zenehallgatás során, a magyar népdalokon kívül ismerkedjenek meg az idegen népek dalaival, egyszerűbb énekes, hangszeres műzenével.

Az óvodapedagógus az 5-6-7 éves gyermekekkel ismertessen meg 4-7 mondókát, 15-18-ú énekes játékot, 3-4 alkalomhoz illő műdalt.

A zenei anyaghoz szimbólumokat társítunk, melyeket elhelyezünk az énekes sarokban, ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, mondókákra, segítik az élmények felidézését.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

Az óvodapedagógus mintája alapján utánzással tudnak követni egyszerű tánc lépéseket.

Az óvodapedagógus a gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárok pl.: a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, vagy dallambújtatással. A zenei alkotóképesség fejlesztése során próbálkozzanak dallamok kitalálásával az ismert mondókákhoz, versekhez. Beszélgessenek énekelve, játsszanak énekes, kérdezz –felelek játékot. Ismerjék föl a magasabb-mélyebb hangokat, mutassák térben az ismert dallamokat. Ismert dalokat próbáljanak meg szabályos és szabálytalan motívumonként belső hallással elbújtatni.

Figyeljék meg a finom hangszíneket, különböztessék meg a természetben, környezetben hallható zörejeket, beszéd és énekhangokat, hangszereket.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Fejlett csoport esetén megpróbálkozhatnak ezek összekapcsolásával is.

A gyerekek tudják a dalok, mondókák ritmusát kiemelni, a szünetet játékos mozdulattal kifejezni. A jól ismert dalokat, mondókákat, ismerjék föl ritmusukról, s próbálkozzanak kitalált szöveges ritmusmotívumok visszatapsolásával is.

Legyenek képesek a különböző tempókat az óvodapedagógus segítségével, önálló irányítással is megtartani. A gyerekek játszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtsön az óvodapedagógus, amit maga tud előadni, és amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt, válogasson a kortárs zenei anyagból is

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű.

Kezdeményezzen az óvodapedagógus az udvaron minél több énekes játékot.

A zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen (mikrocsoportos formában) és kötött formában (énekes játék) szervezzük meg, így az egyéni képességeket figyelembe véve tudjuk tervezni a fejlesztést.

A zenei térben körülveszik a gyermekeket a zenei nevelés kellékei: hangszerek, fejdíszek. Énekes játékokat kötött jelleggel, frontálisan, főleg az udvaron, rossz idő esetén a csoportszobában szervezzük meg.

Az óvodapedagógus a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez. Teremtsen a délutáni órákban is módot, arra hogy a gyermekek kedvük szerint hallgassanak néhány perces kórus művet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét.

A programhoz évszaki hangversenyek is társulnak, amit élő előadásban zeneiskolások, zenélő felnőttek bevonásával szervezhet meg az óvoda.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.

A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán- és mássalhangzók pontos kiejtését, kiejtését. A sokféle énekes játékok adjanak alkalmat a szókinccs bővítésére.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Örömmel játszanak énekes játékokat.
- Egyedül is tudnak énekelni.
- Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.

- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Énekelgetnek, mondókáznak játék közben.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk

A gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése. A gyermekek tér – forma - szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A gyermeki alkotások által a belső képek gazdagítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételének megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek beszédkészségének a fejlesztése

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételének megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikumot, a célszerűséget, és az esztétikumot tartjuk szem előtt.

Az eszközöket megfelelő mennyiségben elérhető helyen tároljuk. Az eszközök biztonságos kezelését egyenként megtanítjuk, és folyamatosan ellenőrizzük.

Az alkotó-alakító tevékenységhez a helyet úgy választjuk meg, hogy az a mozgó gyerekektől védve legyen. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tároló helyek. Nyugodt légkörben, igényük szerint bekapcsolódhatnak, kiléphetnek, elegendő ideig tevékenykedhetnek a gyermekek. A különféle technikák gyakorlásához, alkalmazásához biztosítjuk a feltételeket a mindennapi, szabad játékban is.

A mini- galériára kitehetik alkotásaikat, ahol a többiek is többször is megcsodálhatják.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, tevékenységek s azok tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek játékosan ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. A tevékenységeket a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosítjuk.

Együtt gyönyörködünk saját és mások alkotásaiban, lehetőséget adunk az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő témaválasztásra. Ebben az időszakban a szándéktalan firka, a szándékos forma-firka a jellemző.

Óvoda udvaraink lehetőséget biztosítanak arra, hogy már az őszi időszakban (beszoktatástól kezdve) a gyerekek sokat játszhassanak, építhessenek a homokozóban. Gyurkálják, simítsák, gömbölyítsék, karcoljanak bele, készítsenek nyomatokat.

A gyerekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerjék meg az agyag, gyurma, lisztgyurma alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva. Figyeljék meg a különböző minőségű papírokat (karton, csomagolópapír, rajzlap, írólap, selyempapír, krepp-papír). Áztassák, fessenek rá, gyűriék, tépjék, vágják, ragasszák. Használjanak textilt, fonalat, felhasználás közben gyűjtsenek tapasztalatot az anyagokról.

Az udvari tevékenységek, rövid séták alkalmával talált terméseket, kavicsokat, csigaházakat, faleveleket, stb. használják fel téralakító, építkező tevékenységük közben.

Ismerjék meg a vízfestéket, temperát, ujjfestéket, fessenek ujjal, tanulják meg és gyakorolják az eszközök (ecset, stb.) használatát.

A képalakítás jelenjen meg zsírkrétával is. A képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit tervezze meg az óvodapedagógus. Használjon vegyes technikát is. A téma nem tervezhető a szándéktalan firka és a látszólag szándékos forma-firka időszakában.

A gyerekek tudjanak beszélni az alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak.

Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenységét bővítsse.

A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyerekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc-és rostirónokat, ágakat, különböző vastagságú ecseteket, az alkotások finomabb kidolgozásához.

Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Fűzzenek gyöngyöt, készítsenek krumpli nyomatokat, gazdagodjon a technikai megoldások sora, pl.: gipszöntés, papírhajtogatás (origami), papírfűzés stb. alkalmazása.

Az építés során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését.

A gyerekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában. Látogassák az „ovi-galériát”, mondják el véleményüket a kiállított alkotásokról. Mutassák meg szüleiknek a kiállított műveket.

Az 5-6-7 éves gyermekek alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az óvodapedagógus segítse a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését. A képalakítás során a gyermekek minél többször alkossanak közös élményeiről közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz- lehetőségeket, pl.: körmöcske használat, varrás, szövés, viaszolás, papírmasé, egyszerű termésfigurák, hangszerek készítése stb.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is.

A gyerekek használjanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon. A gyerekek plasztikai munkájában is jelenjen meg közös térbeli többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék stb.

Készítsenek ajándékot, elsősorban ünnepekhez kötötten szüleiknek, pajtásaiknak, az óvoda dolgozóinak. Éljk át minél gyakrabban az ajándékozás örömet.

A szülők segítségével is gyűjtögessék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. Vonják be szüleiket az óvoda szépítésébe.

Találkozzanak az óvodában, a faluban, és az óvodás kirándulásaik alkalmával kézműves tevékenységet folytató felnőttekkel, figyeljék meg a munkájukat.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrosoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezzen. Az óvodapedagógus által előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtsen meg annak a lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését.

A gyermekek beszédkésztségének fejlesztése a vizuális alkotó tevékenységekben

A rajzos felidézett élmények témát adnak az alkotáshoz, segítik a verbális emlékezet fejlesztését. Közvetlen beszédfejlesztő, szókincsbővítő lehetőséget kínálunk a különböző vizuális tevékenységek által, ezek segítségével hatékonyan javítjuk az egyértelmű kommunikációt az ábrázoló tevékenységben.

A mini-galériában elhelyezett kompozíciók kapcsán a gyermekek gyönyörködhetnek a látványban, véleményt mondhatnak az alkotásokról, így fejlődnek a beszédben megjelenő magasabb rendű érzelmeik.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örülnek az alkotásnak és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Alkotásaikat izléseken elhelyezik a mini-galériában.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralkotásban, építésben bátrak ötletesek, együttműködők.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

5.5. Mozgás

Célunk

A gyermekek természetes és harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. A gyermekek mozgás-szükségletének a kielégítése.

A gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése.

Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, a személyiség akaratí tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladatai

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok biztosítása.
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, szókincsének bővítése a mozgásos tevékenységek által.

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A mozgás a gyermekek alapvető szükséglete, jelentős szerepet tölt be a fejlődésükben, az általános testi képességek fejlődése mellett hat az értelmi és szociális képességek alakulására.

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszhető az óvoda udvarán, ahol tér, mozgásfejlesztő eszközök állnak rendelkezésünkre.

Egyik épületünkben sincs tornatermünk, ezért jó időben a testnevelést a szabadban tervezzük.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert formák ismétléséhez.

Mindig szem előtt tartjuk a játékosságot, annak motiváló erejét, mellőzzük a direkt, utasításra történő feladatadást. A mindennapos gimnasztika helyett a zenés mozgásos percek és a kocogást alkalmazzuk.

A heti egyszeri frontálisan szervezett mozgásos játékoknál a mozgásos anyag összeállításánál felhasználjuk Dr. Tótszóllósné Varga Tünde: „Mozgásfejlesztés az óvodában” című könyvét.

Az óvodapedagógus a 3-4 éves gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezze a hangsúlyt.

Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal. Játsszanak ugrásgyakorlatokat. Ismerkedjenek a dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal. A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására is. A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban. A gyerekek játsszanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvodapedagógus alkalmazzon többféle kézi szert a különböző típusú mozgásos játékhöz.

A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek se, túl nehezek. Késztesse a gyermekeket elvárható erő kifejtésre. Az óvodapedagógus mutassa meg a helyes mintát és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus kivitelezését.

A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok, három- négy akadályon át, fel - és lelépéssel, átbújással.

Az óvodapedagógus szervezzen ugrásgyakorlatokat. A dobásgyakorlatok során próbálgassák a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával, haránt terpeszállásból. Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a támaszgyakorlatokat.

A talajtorna anyagaként jelenjen meg a guruló átfordulás és a kézen állás előgyakorlata. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játszanak egyensúlyozó játékokat 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Az óvodapedagógus tervezzen lábboltozat erősítő és tartásjavító gyakorlatokat.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása már összetettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnek.

Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál az észlelés, az alaklátás, formaállandóság, finommotorika mozgás közbeni fejlesztése. Használjanak különböző kézi szereket.

A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyerekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyors- és lassú futást, végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros - és egy lábon haladással.

Végezzenek sorozatugrásokat, különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépéses nekifutással gyakorolják a magas - és távolugrásokat, játsszanak dobásgyakorlatot. Dobjanak egykezes, kétkezes alsó és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett. A gyermekek játszanak labdagyakorlatokat, vezessék a labdát járás, futás közben. A gyermekek tudjanak párokban labdázni. Végezzenek támaszgyakorlatokat (pók- és rákjárás, talicskázás).

Ismételjék az óvodában tanult talajforma elemeket: guruló átfordulás, kézenállás. Egyensúlyozzanak pontos járással, fej, kar, és lábmozgásokkal összekötve.

Játékaikban kedvelik az összetettebb szabályokra épülő versenyjátékokat, együttműködést igénylő játékokat (sor és váltóversenyek, páros fogó, kiütő, ovi-foci).

Az óvodapedagógus szervezzen minél több kirándulást, túrát, alkalmanként a szülők bevonásával. Minden korosztálynál az óvodapedagógusok kiemelt figyelmet fordítanak a szabadban történő mozgásra.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja. Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel.

A mindennapi testedzés: a kocogás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyerekek szabadon határozzák meg.

Hetente kétszer „zenés mozgásos percek” szervezünk, ahol a gyerekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak.

Az utánzásokon alapuló mozgás anyagát az óvodapedagógus gimnasztikai elemekből építi fel (kartartások, testhelyzetek, törzs – térd - és lábmozgások, különböző irányú járások).

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, szókincsének bővítése a mozgásos tevékenységek által

A mozgás során a szókincsbővítés és nyelvi képességek fejlesztése a szakszavak megértésére, az elnevezések könnyű, gyors felismerésére irányul.

Az óvodapedagógus törekszik rá, hogy pontosan, érthetően mondja el a játékokat. A mozgásszükségletük kielégítése a célunk, lehetőleg várakozás nélkül.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 m-t kocogni.
- Célba dobnak egykezes felsődobással.
- Tudnak helyben labdát vezetni.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése, a környezet megszerettetése

Célunk

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti – emberi - tárgyi világ értékei iránt.

A környezet megszerettetése közben alakítjuk a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletét.

Tudjanak önállóan véleményt alkotni, döntést hozni.

A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről.

A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj megismerése, szeretete, és védelme.

Az óvodapedagógus feladatai

- A 3-6-7 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi tartalmak. összeállítása a környezetük értékeinek felfedeztetése és megszerettetése érdekében.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése és anyanyelvi képességeik kibontakoztatása a közvetlen kapcsolat- és ismeretszerzés során.

A 3-6-7 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi tartalmak összeállítása a környezetük értékeinek felfedeztetése és megszerettetése érdekében

Az óvodába lépő gyermeket esztétikus, melegséget, biztonságot sugárzó környezet várja, ezzel is elősegítjük a beilleszkedést, az óvoda elfogadását, megszerettetését.

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedhetnek elsősorban az óvoda közvetlen környezetével. Megfigyelhetik az évszakok szépségét színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, az évszakokra jellemző képeket. A talált „kincseket” helyezték el a csoportszoba erre a célra kijelölt helyén. Meglátogathatják a közelben lakó csoporttársaikat, beszélhetnek a család tagjairól. A gyermekek hozzanak családi képeket, és csoporttársaikkal, és az óvodapedagógusokkal beszélgessenek a családjukról.

Ismerkedjenek az óvoda utcájával, épületeivel, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel. Ha vannak a közelben esztétikai alkotások (pl.: szép épületek, szobrok stb.) azokat is figyeljék meg.

Beszelgessenek a környezet formáiról színeiről, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről. Az óvodapedagógus a téli időszakban tegye lehetővé, hogy a gyermekek vadállatokról készült videó felvételeket (maximum 5-10'-es) nézhessenek.

Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek tapasztalat és élményszerző sétáit, az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az óvodapedagógus törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, színeit, az időjárás-változását, megfigyelésük után jelezzék az évszakokat mutató jeltáblákon. Tegyenek őszi-tavaszi kirándulásokat (pl.: Alcsútdobozai Arborétumba, Tabajdi mezítlásos parkba, Antali erdőbe, Somos tetőre, Marianna pusztára, vagy a Martonvásári Kastélyparkba.)

Tudjanak gyönyörködni az évszakok szépségeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás, és az emberek tevékenysége között.

Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást. Közösén készítsük albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Nézegetsenek családi képeket. A gyermekek mutassák be a családjuk tagjait, otthonukat. Látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, postára, üzletbe, intézményekbe. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat nevezzék meg.

Az 5-6-7 éves gyermekek ismerkedjenek meg az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld) a növények fejlődési feltételeit. Gondozzanak növényeket, csiráztassanak, ültessenek.

Szaporítsanak tőosztással növényeket. Ismerjenek meg gyógyfüveket, mezei virágokat, vadon termő ismertebb növényeket.

Az óvodapedagógusok szervezzék meg a Víz, a Föld, a Madarak és fák napját. Beszélgessenek a környezetvédelemről. A gyermekek végezhetnek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal.

A gyermekek ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre. (postára, boltba, figyeljék meg a szántást, vetést, betakarításokat.)

A természet kincseit őrző sarokba a gyermekek osztályozzák, az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezzenek napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezeljenek. Látogassanak el a benzinkútra, gumiszerelőhöz, virágboltba, középületekbe, iskolába, vasútállomásra. Gyűjtsenek ismereteket a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Figyeljék meg a háziállatokat, lehetőség szerint az élőhelyükön. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját. A vadon élő állatokat képeskönyvekből, vagy a Vadasparkban, Állatkertben mutassa be az óvodapedagógus a gyermekeknek.

Településünk, szülőfalunk nevezetességeit ismerjék meg: Ürményi Kastély, Templomok, Vajdaház, Vajda szobor, Kerekdomb, Marianna-pusztá, Községi és Tűzoltó emlékház, Torony.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében **kiscsoportban** történik a közvetlen tapasztalat és élményszerző séták, udvari tevékenység vagy játék alkalmával. Ez a tapasztalatszerzési forma lehetővé teszi, hogy gazdag ismereteket szerezzenek a tárgyak, elemek, formák, mennyiségek jellemzőiről.

Játékukban önállóan használják matematikai ismereteket (megszámlálás, osztzkodás, építkezés, beszédükben alkalmazzák a fogalmakat (kör, háromszög, henger, számosság, több-kevesebb).

A délutános óvodapedagógus megérkezése után, a délelőtti óvodapedagógus **a hét két délelőttjén, 10-12 gyermekkel** megfigyelteti a tervezett témát. Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése, és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget.

Évszakonként egy alkalommal erdei óvodai program megszervezésére kerül sor.

A 3-4 éves gyermekek erdei óvodai programja félnapos, az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget.

A 4-5 éves gyermekek kétszer fél napot is tervezhetnek a természetben tartózkodásra.

Az 5-6-7 éves gyermekek két teljes napot is kint tölthetnek, akár távolabbi erdő-síligetes terepen, ahol az egészséges életmód feltételei adottak: (Kerekdomb, Vajda-ház, Szabadidő Park)

Az óvodapedagógus készítsen videofelvételt vagy fotót, a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék a szép élményeiket.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat - és ismeretszerzés során

A kiscsoportos és mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek- óvodapedagógus személyes beszélgetésére. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésre tud válaszolni. E szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a köszönést, bemutatkozást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés. A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése.

A valós élethelyzetnek megfelelően természetes módon lehetővé tesszük, hogy a gyermekek alkalmazzák a köszönést, bemutatkozást, megszólítást, a szándék kifejezését, kérést, tudakozódást, üzenetközvetítést.

Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, megfogalmazzák észrevételeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Tudják a lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket, és idejüket.
- Különbséget tesznek az évszakok között, tudnak gyönyörködni szépségükben.
- Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Észreveszik környezetükben az esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, ismereteiket rendezni tudják.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat. (alá, fölé, mellé, közé stb.)
- Kialakul a beszédhelyzethez, és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszédük.

- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartásformáik, szokásaik, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, készült fotókat.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését.

A gyermekek együttműködésének és szervezőképességének a fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata

- A különböző munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése, s azok feltételeinek biztosítása
- A munkaeszközök használatának a megtanítása
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése és az anyanyelvi képességek kibontakoztatása

A különböző munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése, s azok feltételeinek biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, a munkát önmagukért és a közösségért végzik, kezdetben az óvodapedagógus segítségével, majd fokozatosan egyre önállóbban.

Lehetőséget adunk, hogy saját személyükkel kapcsolatos és a csoport érdekében olyan munkát végezzenek, amelyre képesek, és amit önként vállalnak.

Az óvodapedagógus a munkafajtáknál mintát nyújt az eszközök használatában, a fogásokat, a megfelelő sorrendet megismerteti a gyermekekkel.

Az értékelésünk mindig buzdító, hogy a gyermekben pozitív viszony alakuljon ki a munkavégzéshez. Úgy segítünk, hogy át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét.

Mindegyik korosztálynál fontosnak tartjuk az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést, étkezést.

3-4 éves korban a gyermekek megfigyelik a csoportszoba és az udvar növényeinek a gondozását, és kedvük szerint részt vesznek benne.

Segítenek a felnőtteknek az avar és termésgyűjtésben. Örömmel vállalnak apróbb megbízásokat. (törölgető ruha kérése, asztalok, székek rendezése.) Törekszünk rá, hogy megalapozzuk a

rendszereteket. Elvárjuk, hogy eltegyék a játékokat, valamint a ruhájukat (a szülők erősítsék ezt a szokást otthon is.)

4-5 éves korban már tudatosan vállalják a munka jellegű feladatokat.

A gyermekek közösségi kapcsolatait jól fejleszti a naposi munka. A naposi munkában a dajkák kiemelt segítői a gyerekeknek. A gyermekek ismerjék meg készségi szinten a munkafolyamatot. (előzménye a kiscsoportban megtanult önkiszolgálás).

Vállaljanak szívesen megbízásokat (üzenet átadása, kérés a szomszéd csoportból, segítségadás kisebbeknek, alkalmi segítségnyújtás az óvodapedagógusnak).

Bevonjuk őket a virágok ápolásába, az élősarok gondozásába, és az óvodaudvaron is keressük az életkoruknak megfelelő munkákat: levélsöprés, öntözés, hólapátolás.

A segítőkészséget az óvodapedagógus örömmel fogadja, és a többiek előtt konkrétan megdicséri érte a gyermeket. Az udvarias viselkedésre, előzékenységre óvodapedagógusi példamutatással is buzdítja a gyermekeket.

5-6-7 éves korban: A munkajellegű feladatokat a gyermekek már önállóan végzik, amit gyakori dicsérettel, elismeréssel érünk el.

A naposok önállóan terítenek, figyelnek az eszközök esztétikus elrendezésre. Étkezés után leszedik a tányérokat, poharakat. Letörlik az asztalt (a csoport szokásrendjének megfelelően).

Észreveszik, hogy a környezetükben mire van szükség, elvégzik a környezetszépítő munkát (festékes ecsetek és tálak elmosása, vitaminaláta készítése).

Vigyáznak a terem rendjére.

Részt vesznek a csoportszoba díszítésében, átrendezésében, a játékszerek tisztításában.

Segítenek a kisebbeknek. Szívesen készítének nekik ajándékokat.

Önként vállalnak egyéni megbízásokat, pontosan teljesítik, ez a tevékenység növeli önbizalmukat, erősíti feladattudatukat.

Télen gondoskodnak a madarak etetéséről, havat lapátolnak. A gyermekméretű kerti szerszámokkal ügyesen bánnak (gereblye, söprű, lapát, lombsöprű).

A konkrét dicséret és elismerés hatására büszkéek munkájuk eredményére.

A munkaeszközök használatának megtanítása

Minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor megismertetjük a gyermekekkel az eszközök használatát. Személyes mintaadással segítünk abban, hogy a munkaeszközök használatát megfelelően elsajátíthassák. E tevékenységeknek kialakítjuk a szokásrendjét.

Felhívjuk a gyermekek figyelmét rá, hogy a munkaeszközök baleset forrásai is lehetnek, megismertetjük, hogy hogyan lehet ezt elkerülni.

A gyermekek kommunikációs képességeinek és az anyanyelvi képességük kibontakoztatása a munkajellegű tevékenységekben

A gyermekek munkajellegű tevékenységet az óvodai élet egészében végeznek, így az óvodapedagógus és a dajka modellértékű beszéde kiemelt jelentőségű e tevékenységekben. Mintát nyújtunk a megfelelő szókapcsolatok, nonverbális jelek és a beszéd hatáselemeinek megfelelő használatában.

A munka során kialakult társas kapcsolatok, párbeszédetek fejlesztik a kommunikációt, színesítik a gyermekek szókincsét, beszédét. A munkát differenciáltan, árnyaltan értékeljük.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.

6. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE

Óvodánkban a gyermekek fejlődési szintjének diagnosztizálására, az egyéni fejlesztési tervek elkészítésére és annak megvalósítására a „Gyermektükör” című tervdokumentációt használjuk.

Célunk

A gyermekek egyéni sajátosságainak megismerése, és ennek ismeretében az egyéni fejlesztés hatékony tervezése és megvalósítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek megismerésének első lépcsője az óvodába lépéskor a szülővel készített anamnézis, a gyermek adott állapotára, fejlődésére vonatkozó információkról.
Felvesszük az anamnézist óvodába járás kezdetekor, a gyermekek képességeinek és tulajdonságainak diagnosztikáját rögzítjük a befogadás végére. Az **egyéni fejlesztési tervek** szerint fejlesztjük a gyermekeket, majd félévente értékeljük.
A megfigyelés, mérés eredményeire építve elkészítjük a gyermekek egyéni gondozásához az egyéni fejlesztési terveket.
- A gyermekek fejlettségére vonatkozó megfigyeléseinket, méréseinket az intézményi szinten kialakított egységes dokumentációban rögzítjük, a megfigyelések értékelését területenként elvégezzük.
- A fejlesztési terv konkrét megfigyelési eredményen alapul, és konkrét fejlesztési célt

határoz meg. Tudjuk, hogy hol tart a gyermek, miben fejlett, miben vannak elmaradásai, ehhez mérten tervezzük a fejlesztést.

- A gyermek fejlődését a Gyermektükörben rögzítjük, amelyről a szülőt rendszeren tájékoztatjuk, a tájékoztatás megtörténtét a szülő aláírásával jelzi.
- A csoportban nevelt SNI gyermek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készítünk. A fejlesztés tevékenységét a szakértői véleményre alapozva és a fejlesztésben közreműködő speciálisan képzett pedagógus munkájával összehangoltan tervezzük. A fejlesztés időtartamát novembertől ápriliséig tervezzük, májusban összegezzük a fejlesztés eredményét.

7. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő, tehetséges gyermekek) és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mindenekfelett álló érdekeit szem előtt tartjuk, nevelésüket integrált formában valósítjuk meg.

Nevelőmunkánk során biztosítjuk minden gyermek számára az esélyegyenlőséget és a szegregációmentességet.

Az óvodapedagógus felismeri az eltérő ütemben fejlődő gyermekek problémáit. Elmaradásuk mértékét szakemberek segítségével állapítja meg.

Az óvodapedagógus felismeri a gyermekek személyiségfejlődési nehézségeit. Szükség esetén megfelelő szakemberrel, a szülővel, az óvodapedagógus társsal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatokat lát el.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek vagy gyermekcsoport számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgozunk ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítjuk.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél egyéni feladatadással differenciálunk, és személyre szabott bánásmóddal segítjük képességeik kibontakozását. Szükség esetén a gyermek fejlesztéséhez megfelelő szakember (védőnő, szakorvos, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, gyermekvédelmi szakemberek) közreműködését vesszük igénybe. Együttműködő, jó kapcsolat kialakítására törekszünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A logopédiai fejlesztést megelőzi a szűrés, melyet minden 5 éves gyermeknél elvégeznek. A terápia óvodai nevelési időben történik, a logopédus órarendje alapján.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai fejlesztésének az alapja a Szakértői Bizottság és a logopédiai felmérés eredménye, mely nagyobb mértékű differenciált fejlesztést, speciális fejlesztést tehet szükségessé. Más szakemberhez –javaslatunkra - a szülők viszik gyermeküket.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő gyermekeknek és szüleiknek a segítségnyújtás lehetőségei:

- A szülők figyelmének a felhívása a gyermek eltérő sajátosságaira.
- Családlátogatás, nevelési segítségnyújtás.
- Fejlesztő, felzárkóztató óvodai programok szervezése.
- A család Szakszolgálathoz irányítása
- Javaslat egészségügyi ellátás igénybevételére

7.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek

A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek egyéni fejlesztése gyógypedagógusi kompetencia.

A gyógypedagógust az óvoda alkalmazza egyéni megbízással. Intézményünkben a fejlesztés mindkét óvodában a nevelői szobában történik, a szakvéleményben meghatározott időtartamban.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.

Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.

A fejlesztő tevékenységünket a gyógypedagógus és a gyermeket nevelő óvodapedagógusok közös döntése alapján „Egyéni fejlesztési terv” szerint végezzük.

A fejlesztés részben a többi gyermekkel együttnevelésben, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

A gyermekekben kialakítjuk az elfogadás- befogadás szemléletét, tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozná.

Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.

Óvodán belüli tevékenységek a feladatok megvalósítása érdekében

- Óvodakezdés előtti kapcsolatfelvétel a szülőkkel (szülői értekezlet, családlátogatás).
- A gyermekek számára különböző szociális szolgáltatások nyújtása (segély).
- A szülők és az óvoda közötti kapcsolat erősítése (közös kirándulás, jeles napi programok)
- Egyéni esetenként rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel (fogadóóra, családlátogatás).
- Tájékoztatás, tanácsadás a segítő szolgáltatásokról szükség szerint.
- A rászoruló gyermekek Pedagógiai Szakszolgálathoz, Egészségügyi Szakszolgálathoz irányítása.

Sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás

- Évnyitó szülői értekezleteinken tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.

- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadó, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
- Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben, abban akkor vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, és ezt a szakvélemény megállapítja.
- A gyermekek csoportba való beosztásakor tartózkodunk a sajátos nevelési igényű gyermekek elkülönítésétől. Az egy csoportban elhelyezhető gyermekek száma 1-2 fő.
- Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt gyermek a feltételek biztosítása után sem fejlődik megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi gyermekkel való együttnevelést, 1-3 hónapos megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.

7.2. Beilleszkedési, tanulási és magatartás problémákkal küzdő gyermekek

A beilleszkedési, tanulási és magatartás zavaros gyermekek (BTMN) szűrését a Szakszolgálat fejlesztőpedagógusai végzik, óvodapedagógusaink, vagy a szülők kérésére. A fejlesztésüket a saját óvodai csoportjukban végezzük, a szakemberrel együttműködve. A fejlesztőpedagógussal megbeszélve végezzük ezeknek a gyermekeknek a hátránycsökkentő kompenzációját.

Differenciált, személyre szabott bánásmóddal segítjük képességeik kibontakozását.

A részképesség és beszédproblémával küzdő gyermekek egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztését fejlesztőpedagógus, és a Pedagógiai Szakszolgálat utazó szakemberei végzik.

A szülőket tájékoztatjuk a gyermekük fejlődésével kapcsolatban, szükség esetén a Nevelési Tanácsadó, Gyermekjóléti Szolgálat, szakorvos, pszichológus segítségét ajánljuk.

7.3. Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

A gyermekvédelmi törvény egyértelműen rendelkezik a hátrányos helyzetű (HH) és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek és családok meghatározásáról, a nevelésben történő részvételről, fejlesztésről.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi támogatásra jogosult gyermek, akinek mindkét szülőjének – egyedül nevelő szülő esetén a gyermekekkel élő szülő- illetve gyámjának alacsony az iskolai végzettsége (legfeljebb alacsony fokú iskola), alacsony a foglalkoztatottsága.

Továbbá a gyermeknek az elégtelen lakáskörülményei korlátozottan biztosítják az egészséges fejlődéshez szükséges feltételeket.

A család körülményeiről a szülők önkéntes nyilatkozataiból és a családlátogatásból tájékozódunk.

A gyermekek, családok helyzetét lehetőségeinkhez mérten igyekszünk segíteni. Kiemelt figyelemmel követjük e gyermekek fejlődését.

7.4. Kivételes képességű gyermekek, tehetséggondozás

Alapelvünk: Minden gyermek tehetséges valamiben.

Célunk olyan támogató környezet megteremtése, amelyben a „tehetség-ígérettek”(a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek), már óvodai életszakaszban felfedezhetők, és kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosítottá válik.

Az óvodapedagógusok feladata

- A gyermek tehetségének felismerése.
- Nyitott, támogató attitűd biztosítása.
- A gyermek motivációjának, kíváncsiságának, kreativitásának ösztönzése, megismerési, alkotási szükségleteinek kielégítése.
- Gazdag tevékenységbázis, sokoldalú tevékenységi lehetőség biztosítása.
- A tehetséges gyermek egyéni, differenciált fejlesztése.
- A gyermek erős és gyenge képességeinek komplex fejlesztése.
- Egyéni fejlesztési terv készítése, a fejlődés dokumentálása.
- Továbbképzéseken való részvétel, az egymástól való tanulás lehetőségének a biztosítása.
- Mindennapi tehetséggondozás: a gyermekek egész személyiségének komplex fejlesztése által, úgy, hogy saját csoportjukban élék óvodás életüket. Ezen kívül az egyéni érdeklődésükre épített, többletet nyújtó tevékenységeket biztosítunk.
- A tehetséges gyermekek esetében felhívjuk a szülők figyelmét a gyermekek különleges képességére vagy képességeire.

Az ismeretszerzésük jellemzői

- Nagyon sokat tudnak a legkülönbözőbb dolgokról.
- Gazdag szóincset és szokatlan kifejezéseket is megfelelően használnak.
- Beszédük folyamatos, kifejező.
- Gyorsan felismerik az ok-okozati viszonyokat.
- A jelenségekben fellelhető hasonlóságokat és különbözőségeket keresik.
- Jó megfigyelők és megfigyelésüket könnyen felidézik olyan helyzetekben, amikor jól tudják hasznosítani.

Motiváció

- Az őket érdeklő kérdésekkel nagyon elmélyülten foglalkoznak.
- Igyekeznek feladataikat befejezni, zavarja őket, ha félbe kell szakítani elfoglaltságukat.
- A mechanikusan ismétlődő feladatok untatják őket.
- Ha a feladat érdekli őket, alig igényelnek biztatást.
- Tökéletességre törekszenek.
- Önkritikusak, nem elégednek meg egykönnyen munkájuk gyorsaságával, vagy eredményeivel.

- Szívesen dolgoznak önállóan, hogy elegendő idejük legyen egy probléma végiggondolására.
- Magas célokat tűznek ki és a saját maguk által vállalt feladatok megoldásánál a felnőttek segítségét csak addig veszik igénybe, amíg feltétlenül szükséges.
- Sok „felnőtt-probléma” érdekli őket, már egészen kis korukban.
- Kreativitás: sokféle és sokszor szokatlan kérdéseket tesznek fel, majd az azokra kapott válaszok alapján újabb kérdéseket fogalmaznak meg.
- Egy kérdés vagy probléma felmerülésekor sok ötletet vagy megoldási lehetőséget sorolnak fel.
- Gyakran szokatlan, furcsa vagy meglepően frappáns, okos válaszokat adnak.
- Véleményüket nem rejtik véka alá.
- Kifejezett humorérzékük van.
- Kifejezetten érdeklődnek a kreatív tevékenységek iránt, mint pl. rajzolás, tánc, ének, irodalom, zene.
- Szeretik a szépet.
- Eredeti, színes fantázia világuk van.

Szociális viselkedésük

- Sokat foglalkoznak olyan fogalmakkal, mint igazságos-igazságtalan, jó-rossz stb.
- Nem tartanak mindenáron a többséggel, nem félnek attól, hogy másak legyenek mint társaik.

A tehetségfejlesztés módszerei és lehetőségei

- Differenciálás a napi tevékenységek során
- Egyéni fejlesztés, egyéni feladatadás
- Projektpedagógia
- Kooperatív munka
- Nevelési időn kívüli tevékenységek

Ennek érdekében

- Feladatunk az érdeklődés felkeltése mellett az érdeklődés kielégítése.
- Adott területen mélyebb ismereteket szerezhessenek.
- Képességeik élményszerű fejlesztése.

A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése során várható eredmények

- Tisztában van kiemelkedő képességével, és ennek megfelelően reális önértékeléssel rendelkezik.
- A kisebb és nagyobb óvodai közösségekben is érvényesülni tud a tehetséges gyermek kiemelkedő képessége.

- A tehetséges gyermek egyéni fejlesztési tervében megfogalmazott célkitűzés megvalósul.
- A gyermek adott területen kiemelkedő kimeneti mutatókat ér el, korosztálya átlagánál
- folyamatosan magasabb teljesítményt nyújt.
- A tehetséges gyermek gyenge oldalának (kevésbé tehetséges) területei is fejlődésnek indulnak, hiányosságai kompenzálódnak.
- Erősödnek pozitív személyiségjegyei.
- Egyéni érési ütemének és képességeinek megfelelően alkalmassá válik az iskolai életre.

8. GYERMEKVÉDELEM

Az óvadás gyermeket megilletik az emberhez méltó jogok, a gyermeki élethez méltó körülmények. Az óvodai gyermekvédelmi munkát „A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról” szóló 1997. évi XXXI. törvény figyelembe vételével végezzük.

Támogatjuk a családokat, erősítjük és kiegészítjük a nevelési gyakorlatukat.

Célunk

Elsődlegesen a felmérés, a problémahelyzet regisztrálása, és a prevenció. Elfogadó, toleráns légkört teremtünk olyan pedagógiaileg tervezett fejlesztő környezetben, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek származása, színe, vallása, etnikai hovatartozása vagy bármely más oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön.

Minden gyermek részére biztosítjuk a fejlődéshez szükséges feltételeket, azokat a lehetőségeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a gyermek képességeit, tehetségét kibontakoztathassa, szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, szociális helyzeténél vagy bármely más oknál fogva fennállnak.

Arra törekszünk, hogy az óvoda funkciójának érvényesítésével olyan kapcsolatrendszert építsünk ki a családdal, a gyermekjóléti és a szakszolgálati intézményekkel, amely lehetővé teszi, hogy szükség esetén a gyermek megkapja mindazt a segítséget, amely személyiségének pozitív fejlődéséhez nélkülözhetetlen.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodához fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozása és fenntartása.
- A lemaradások korai felismerése, és felzárkóztatás.
- Közreműködés a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A nevelő- fejlesztő munkában figyelembe kell venni a gyermekek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, lemaradását, segíteni a gyermekek képességeinek optimális kibontakozását, illetve a lemaradók felzárkózását.

- Kapcsolattartás a családdal, a védőnővel, a háziorvossal, a Nevelési Tanácsadóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Szakértői Bizottsággal.
- Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Arra törekszünk, hogy minél jobban megismerjük a gyermekek előző életszakaszát, családi hátterét, szociális helyzetét, fejlettségi szintjét. Óvodába kerüléskor a fejlődésüket hátráltató okok feltárásában azokat a tényezőket vesszük figyelembe, amelyek családi életfeltételeikben, életmódjukban megjelenve gátolják a gyermekek egészséges fejlődését, hátráltatják képességeik alakulását.

Óvodánkban a prevenció, korrekció, kompenzáció hatékony érvényesítése során igyekszünk mindent megtenni azért, hogy a problémával küzdő gyermekek részére olyan fejlődésüket ösztönző környezetet teremtsünk, ahol a gyermekek személyiségét tiszteletben tartó, szeretetteljes, biztonságot adó, kiegyensúlyozott légkörben, egyéni képességeiknek és érési tempójuknak megfelelően fejlődhetnek, és támaszt, segítséget kaphatnak hátrányaik csökkentéséhez.

Mivel a szociokulturális hátrányok leküzdése és az egyéni képességek fejlesztése csak hosszabbtávú fejlesztési folyamatban lehetséges, ezért arra ösztönözzük a szülőket, hogy gyermekeik már 3 évesen óvodába kerüljenek és rendszeresen járjanak óvodába. A fejlődésükben tapasztalható egyéni lemaradást elsősorban a játékokban rejlő spontán tanulási lehetőségek által igyekszünk pótolni. Felzárkóztatásukra irányuló programunkat differenciált foglalkoztatással, gyakran mikrocsoportos formában, legtöbbször természetes óvodai élethelyzetben, játékban-, gyermek közeli módszerekkel, oldott légkörben, individualizált pedagógiai gyakorlattal igyekszünk megvalósítani.

A felzárkóztatás területei

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- A testnevelés és sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értékek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.
- Gondozási és önkiszolgáló készségek, egészségügyi szokások kialakítása (tisztálkodási, étkezési szokások, esztétikus megjelenés és környezet igénye).
- Elmélyült játékokra való képesség kialakítása (játéktémák, játékeszközök biztosítása)
- Kapcsolatteremtési képesség fejlesztése, viselkedéskultúra, alkalmazkodóképesség alakítása.
- Nyelvi képességek (önkifejezés, szókincs) fejlesztése, beszédhibák korrigálása.
- Értelem-, és figyelemfejlesztés.

A szociálisan rászoruló családok célirányos megsegítése érdekében igyekszünk megkeresni az anyagi támogatás lehetséges módjait: egyszeri és rendszeres gyermekvédelmi támogatás, hozzájárulás a gyermek étkezési térítési díjához.

Az óvodás gyermekek családi helyzetének évenkénti felméréséhez készített szempontok

Minden nevelési év elején felmérés készül az újonnan érkező gyermekekről.

Természetesen a körülményekben történt változások miatt ezeket a felméréseket év közben is elvégezheti a gyermekvédelmi felelős (az óvodapedagógusok jelzései alapján).

A felmérés lényege annak a kimutatása, hogy a családban van-e

- Munkanélküli szülő, az mennyi ideje tart;
- Hányan nevelkednek csonka családban (elvált, vagy egyedül álló,) esetleg nevelőszülőknél;
- Van-e a családban tartósan beteg, vagy fogyatékos családtag;
- Vannak-e albérletben élők (hiszen tudjuk, hogy ez milyen megterhelő a családok anyagi helyzetét tekintve.)

Míndezeket összegezve a gyermekvédelmi felelős elkészíti összesítését. Ezek alapján könnyen rá lehet találni a halmozottan hátrányos, hátrányos, vagy a már potenciálisan veszélyeztetett gyermekekre, melynek okai lehetnek:

- Szociális veszélyeztetettség
- Egészségügyi veszélyeztetettség
- Környezeti veszélyeztetettség

9. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvodapedagógusok a gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködnek a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel. A kapcsolattartás és az együttműködés során használják az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.

Kommunikációnkat minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.

Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutatunk a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén. (Információk megosztása, és szerzése internetes felületeken, fényképezőgép, CD lejátszó, számítógép használata).

9. 1. Az óvoda és a család

A családokat együttműködő partnernek tekintjük a nevelésben, ezért fontosnak tartjuk, hogy megismerjék nevelési felfogásunkat, programunk céljait, feladatait, tartalmát.

Célunk

Az óvodai élet keretében a szülőkkel való együttnevelés és partneri kapcsolat során - a művészeti nevelés sokoldalú lehetőségeinek kihasználásával – korrekt, partneri együttműködés a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Óvodai nevelőmunkánk a családi nevelésre épül. A szülőnek biztosan tudnia kell azt, hogy az óvodapedagógus vele együtt, az ő egyetértésével neveli a gyermekét. Ezt belátva az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledik minden családhoz, elfogadó, megértő, a gyermek szüleinek kijáró megbecsülést kifejező magatartásával.

Fontos a megbecsülés, a kölcsönös bizalom a szülő és az óvodapedagógus között. Az ilyen szemléletű nevelésben a gyermek kapocs a család és az óvoda együttműködésében.

Feladatunk: a szülőkkel együtt kialakítjuk az együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni.

A kapcsolattartás formái

- **Családlátogatás:** óvodába lépéskor minden kisgyermeket meglátogatnak az óvodapedagógusok; illetve év közben szükség szerint.
- **Anyás befogadás:** (igény szerint) anya és gyermeke együtt ismerkedik az óvodával. Ez a módszer kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, a szokásokat, és mintát kapjon gyermeke neveléséhez.
- **Napi kapcsolattartás:** elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.
- **Szülői értekezletek:** idejét és témáját a csoportok egyénileg határozzák meg. A nevelési év elején és januárban minden csoport köteles értekezletet tartani.
- **Fogadóórák:** Egyéni igény szerint az óvodapedagógus és a szülő előzetes egyeztetése alapján. Féléves tájékoztatás a gyermek fejlődéséről.
- **Közös rendezvények, ünnepek** ezek mélyítik, új tartalommal töltik meg a család és az óvoda kapcsolatát.

9.2. Az óvoda és az iskola

Az eredményes beiskolázás lehetőségét biztosítja a Váli Vajda János Általános Iskolával kialakított együttműködő kapcsolatunk. Óvodásaink többsége ebben a helyi iskolában kezdi el iskolai tanulmányait, így nyomon követhetjük gyermekeink fejlődését. A tanítónőkkel rendszeres tapasztalatcserét folytatunk. Törekszünk a kapcsolat tartalmas fenntartására.

A kapcsolattartás formái

- Az óvodapedagógusok és tanítók kölcsönös látogatásai, hospitálásai, megbeszélései.
- A tanítónők bemutatkozása a szülőknek, leendő elsősöknek (szülői értekezlet, csoportlátogatás.)
- Óvodások látogatása az iskolában (tanítási órákon való részvétel)
- Egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel: (Népmese napja, néptánc bemutató)

9.3. Az óvoda és a Művészeti Iskola

Programunk fő célkitűzésének - a művészeti nevelés kiemelt szerepe - megvalósítását nagymértékben elősegíthetik a Művészeti Iskolával kialakított kapcsolataink. Velük együttműködve tudjuk elérni, hogy a zene, a képzőművészeti alkotások, a környezet esztétikai értékei jelen legyenek óvodásaink hétköznapijában.

A kapcsolattartás formái

- A Művészeti Iskola tanulói rendszeresen részt vesznek az óvoda évszaki koncertjein.
- A Művészeti Iskola tanárai és diákjai hangszerbemutatókat tartanak az óvodásainknak (és a szülőknek).

9.4. Az óvoda egyéb kapcsolatai

A fenntartóval való hatékony együttműködés érdekében a kapcsolattartás formái:

- Reális tájékoztatás az intézmény helyzetéről, eredményeiről és problémáiról.
- A Képviselőtestületi és Bizottsági ülések látogatása, kiemelten az aktuális, intézményt érintő napirendeknél.

Az óvoda kapcsolata a szakmai szolgáltatókkal

A gyermekek fejlesztése és a zökkenőmentes beiskolázás biztosításának érdekében azonos célokra alapuló kapcsolatot tartunk fenn a Nevelési Tanácsadóval.

A kapcsolattartás formái

- Magatartási, vagy pszichés problémákkal küzdő gyermekek beutalása vizsgálatra (szülővel történt megbeszélés után)
- A Nevelési Tanácsadó munkatársai szülői értekezleten tájékoztatják a szülőket, működésükről és az iskolaérettségről.
- Iskolaérettségi vizsgálatok elvégzése.
- A logopédus és a gyógytestnevelő az óvodában foglalkozik a rászoruló gyermekekkel.

Tartalmas, építő jellegű kapcsolatot tartunk fenn az alábbi szervezetekkel

- Egészségügyi szakszolgálatokkal:
  - az óvoda orvosa, védőnő, fogorvos.
- A gyermekvédelmi intézmények
- Bázisóvoda
- Óvodaszövetség
- „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” szakmai egyesület.

10. A PROGRAMUNK ERŐFORRÁSAI

10. 1. Személyi feltételek

- A teljes óvodai nyitvatartási idő alatt óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel. A dajkák, mint nevelést segítő munkatársaink vannak jelen nevelési rendszerünkben. Személyük minta, értékfelfogásuk erősen hat a gyermekekre. Egy gyermekcsoport életét két képzett óvodapedagógus irányítja, akik tisztában vannak szakmai felkészültségükkel, személyiségüknek sajátosságaival, és képesek alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- Az óvodapedagógusok vers és mesemondással, énekkel, bábozással, hangszeres játékkal, mozgással, alkotásokkal esztétikai élményhez juttatják a gyermekeket.
- Nevelő, fejlesztő munkájukban szabadon választott egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat alkalmaznak úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe kialakulhasson, önbizalmuk növekedjen.
- Az óvodapedagógusok gondoskodnak a tervek elkészítéséről, felméri a gyermekek képességeit, biztosítja az egyéni fejlesztést, rögzítik a fejlesztés eredményeit. Mindezekről tájékoztatják a szülőket a folyosókon elhelyezett információs táblákon.
- Az óvodapedagógusok nyitottak a szülők, a gyermekek, az óvodavezető, a kollégák, a szaktanácsadó építő jellegű visszajelzéseire, felhasználják azt a szakmai fejlődés érdekében.
- Az óvodapedagógusok munkájuk során támaszkodnak a dajkák aktív, felelősségteljes együttműködésére, bevonják őket a nevelési feladatok megvalósításának folyamatába.
- A dajkák közreműködő partnereink az óvoda szépítésében, higiéniájának a megteremtésében.
- Szakmai teameket, munkaközösségeket alakítunk egy-egy szakmai feladat elvégzésére, a szakmai munka mérésére, elemzésére, értékelésére, az önértékelés folyamatának segítésére. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért.
- Óvodánkban 5 évente irányított önértékelést végzünk, hogy reális képünk legyen az intézmény működéséről.

-
- Óvodapedagógusaink igénylik az önművelés lehetőségét. Törekednek a szakmai tájékozottságra, szaktudásunk fejlesztésére, kihasználják megvalósításához és a személyiségfejlesztéshez kapcsolódó továbbképzési lehetőségeket.
  - A szakmai megújulás érdekében elemzik és értékelik pedagógiai gyakorlatukat, benne az egyéni bánásmód megvalósítását.
  - Az eredményesség érdekében folyamatosan elemzik és fejlesztik a pedagógiai gyakorlatukat.
  - Részt vesznek intézményi innovációban, pályázatokban.
  - Munkájukban alkalmaznak új módszereket, tudományos eredményeket.
  - Élő szakmai kapcsolatrendszert alakítanak ki az intézményen kívül is.
  - Bekapcsolódnak és aktív résztvevői online megvalósuló szakmai együttműködéseknek.
  - Rendszeresen tájékozódnak az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és amire az óvoda eszközei lehetőséget nyújtanak, azt alkalmazzák is.
  - Személyiségvonásaikban megjelenik a pedagógiai optimizmus, a humanizmus, a tapintat, és az empátia. A gyermekekkel és a felnőttekkel való kapcsolatukban egyaránt elfogadó, segítő, támogató attitűd jellemzi őket.
Tetteikben érezhetően megnyilvánul a hitelesség.
  - Időnként előfordulnak értékellentétek az szülők és az óvoda között, ilyenkor felvállaljuk a tapintatos meggyőzést, ha a gyermek érdeke ezzel a gyermek érdekét védjük. Közvetítjük a művészetek tradicionális értékeit, az óvoda tágabb környezetében is felvállaljuk az ízlésformálást.
  - Minden munkatársunk őszinte, nyílt véleménnyel segíti a szakmai munkát, a munkatársi kapcsolatok ápolását, a döntéshozatal előtt a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kiválasztását.
  - Az óvodavezető koordinálja, irányítja az óvodában folyó pedagógiai, tanügy igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, közéleti, minőségirányítási, menedzselési feladatokat.

- Az óvodavezető a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését.

Engedélyezett alkalmazotti létszám: 13 fő

Óvodavezető:	1 fő
Óvodapedagógus:	8 fő
Dajka:	4 fő

Óvodapedagógusaink közül 9 fő óvodapedagógusi főiskolai végzettséggel rendelkezik.

Egyéb szakképesítéseink

- 1 fő közoktatási vezető szakvizsga: intézményvezető (mesterpedagógus, köznevelési szakértő pedagógiai szakmai ellenőrzés és minősítés területen)
- 1 fő drámapedagógus szakképzettség
- 1 fő fejlesztő pedagógusi szakvizsgával rendelkezik
- 1 fő népi játszóház vezetői képesítést szerzett,
- 1 fő gyermektorna vezető
- 1 fő logopédiai szak-óvodapedagógus

Az óvodapedagógusok munkáját segítők

- 4 fő dajka: 1 fő dajkaképzővel, 3 fő érettségivel rendelkezik.

10. 2. Tárgyi feltételek

Óvodánk kettő feladatellátási helyen működik, 2-2 csoporttal. Eredetileg nem óvodának készültek az épületek. A belső elosztás nem teszi lehetővé az ideális térszervezést, kompromisszumokat kell kötnünk, és a lehetőségeket így kell a gyermeknevelés, a programunk megvalósításának a szolgálatába állítani. A neveléshez szükséges feltételek adottak, ugyanakkor fokozott forrásigényt követel az intézmény állagmegóvása, a modern igényeknek megfelelő nevelési környezet biztosítása. A feltételrendszer bővítése során megoldandó az épületek karbantartása, nincsen torna szobánk.

Óvodapedagógusaink, dajkáink ügyességét, ízlését dicséri a csoportszobák belső kialakítása. Többségében természetes anyagokból készült bútorok, vidám színvilág biztosítja a belső harmóniát. Játékeszközöinket minden évben megújítjuk a Szülői szervezet segítségével. Igyekszünk esztétikus, tartós játékokat vásárolni. Az óvodapedagógusok tudatosan gyarapítják a fejlesztőjátékokat. Tornaszereinket úgy válogattuk össze, hogy azok biztosítsák gyermekeink nagymozgásának fejlesztését.

Az udvarok adottságai megfelelőek, füves és betonozott részek váltják egymást – a felújításuk folyamatban van, anyagi keretünk függvénye.

Programunk a művészetek eszközeivel kíván erősen hatni a gyermekek személyiségére, ezért a meglévő – kötelező eszköznormában meghatározott - eszközökön kívül a program alkalmazása megkívánja az alábbi játékok, tárgyak meglétét és helységek kialakítását az óvodáinkban:

⇒ Esztétikus meseszoba (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről, és mesékről stb.

⇒Változatos hangszerek: furulya, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek-óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról.

⇒Képalakításhoz, különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, esztétikus eszköztároló lehetőségek, a rajzos csoportszoba részben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy tábla, melyre a gyermekek kitűzhetik a rajzaikat. Ezt nevezzük „mini – galériának”.

⇒Plasztikai munkákhoz agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak.

⇒Esztétikus ovi-galéria, ahol maximum hét alkotás állítható ki.

⇒A családi projekt terében, kosarakban elhelyezett szerepjáték eszközök, az átváltozáshoz a szülők által nem használt ingek, szoknyák, családi fényképek.

⇒Esztétikus videó szoba, videokamera és/vagy fényképezőgép, ahol 8-10 gyermek kényelmesen nézhet videofelvételt;

⇒Esztétikus élőszarok, a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakokat tartalmazó albumaival, terráriummal, vagy akváriummal.

⇒Az erdei óvodai programokhoz hátizsák, nagyítók, esőkabátok, kulacsok, stb.

⇒Az udvaron elkülönített rész, ahol énekes játékokat, dramatikus játékokat, bábjátékokat játszhatnak a gyermekek.

⇒Kijelölt futópálya, ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket megtarthatják.

⇒Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók.

⇒Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalom, illetve számos módszertani kiadvány.

⇒Az óvoda színvilágának megkomponálása, az ehhez szükséges festékek, textíliák, díszek.

⇒Esztétikus tájékoztató táblák az évszak projekt bemutatásához, a program rendszerének ismertetéséhez, a bátorító nevelés 14 elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

Mindezeknek az eszközöknek a beszerzését, az alapítványunk támogatására befolyt összegekből, illetve költségvetésünkéből próbáljuk finanszírozni.

11. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

Programunk sikerkritériumát „A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére” című rész tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető gyermekeink fejlettségi szintje, és a pedagógiai munkánk.

A programban meghatározott fejlődés jellemzőit teljes mértékben nem lehet, és nem is kell teljesíteni. Minden esetben az óvoda maga határozhatja meg - a gyermekek képességének, körülményeinek ismeretében-, hogy milyen teljesítményt fogad el sikeres fejlesztő munkának.

11. 1. A program működését tervező, elemző, és értékelő dokumentumok

- A pedagógiai munkát az intézményünk programjának megfelelően hosszabb-rövidebb időszakokra (évszakprojekt és tematikus terv), és tevékenységekre bontva tervezzük.
- Tudatosan és tervszerűen biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.
- Feladatunk az egyéni képességekhez igazodó tevékenység tartalmak kimunkálása, gazdag, színes tevékenységek biztosítása.

Az óvodavezető éves pedagógiai, működési terve (munkaterv)

- Az éves pedagógiai munkatervet az intézményvezető készíti el, megvitatását, véleményezését követően a nevelőtestület fogadja el, a fenntartó hagyja jóvá.
- Az intézmény éves munkaterve tanévenkénti bontásban biztosítja a program megvalósításának aktuális feladatait.
- Ez a dokumentum hidat képez a program és az óvodapedagógusok gyermekcsoportokra elkészített terve között.
- Tervezési időkeret egy nevelési év.

Csoportnapló

A művészeti program által javasolt csoportnaplót használjuk.

- Ez a dokumentum tartalmazza a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás- és szabályrendszert.
- A jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat, és az eseményekkel járó szervezési munkákat.

A csoportnapló tartalmazza

A gyermekcsoport nevelési terve (szokás és szabályrendszer)

Tervezési időkerete: → félév

A gyermekcsoport tevékenységi terve

Tervezési időkeret: → negyedév (évszakonként), és tematikus terv, tervezési időkerete témától függő.

Eseményterv, szervezési feladatok

Tervezési időkerete: → negyedév

Ezek a tervek a csoportnaplóban találhatóak, mely tartalmazza a jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett témaköröket, anyagokat, feladatokat, az eseményekhez kapcsolódó szervezési munkát.

Gyermektükör

A gyermekek egyéni fejlődésének-fejlesztésének dokumentuma

Tervezési időkerete: → folyamatos

Tartalmazza

- a gyermekek anamnéziséit.
- a gyermek képességszintjét.
- az óvodapedagógusok megfigyeléseit; fejlesztési elképzeléseit.

Tervezési és értékelési időkerete

- anamnézis felvétele óvodába járás kezdetén
- a családlátogatás és a beszoktatás tapasztalatai: beszoktatás végére.
- a gyermek képességeinek, fejlődésének diagnosztikája: félévente.
- az egyéni fejlesztési tervek, s azok értékelése: félévente.

Felvételi és mulasztási napló

- Pontos adatkezelés, naprakész nyilvántartás

A szakmai munka ellenőrzését az óvodavezető végzi az év elején kidolgozott ellenőrzési terv szerint, melyben valamennyi dolgozó részt vesz.

11. 2. A nevelőmunka ellenőrzése

Az óvodapedagógusok elsősorban önmagukat ellenőrzik, és saját munkájukat értékelik. Valamennyi problematikus nevelési helyzetben megbeszélik, elemzik a történeteket az óvodapedagógusok párjukkal.

Pedagógiai terveiket a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálják.

A szakmai munka és működés ellenőrzését az óvodavezető és az óvodavezető helyettes a nevelési és működési munkaterv mellékletében kidolgozott ellenőrzési terv szerint végzi.

Az ellenőrzés tárgya:

- a dokumentumok
- a gyermekek szokás-és szabályrendszere, normák
- a programban meghatározott „fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére” sikerkritériumok.

11.3. Nevelőmunkánk értékelése

Nevelési programunk értékelését a következőképpen tervezzük:

- Átfogó intézményi önértékelés 5 évenként

Az óvoda tartalmi munkáját elemző, helyzetfeltáró értékelés lehetőséget ad az önmeghatározásra, az adottságok, eredmények számbavételére a fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A programunk egy-egy részterületének fejlesztő, innovatív értékelése

Óvodánkban olyan értékelési rendszert működtetünk, amely mozgósítja és érdekeltté teszi a nevelőtestületet a közös értékelési folyamatba való bekapcsolódásra. Biztosítja az információkat, és elindítja a javítási folyamatot. A fejlesztő, innovatív értékelés lebonyolítására értékelő csoportot működtetünk.

Az értékelés területei lehetnek: pl. a gyermekek egészséges életre nevelése, érzelmi, szocializációs nevelése a program tevékenységei, s annak tárgyi, személyi feltételei.

- A felnőttek körében mérési eszközünk a vizsgálati módszerek csoportjába tartozó kérdőívek és az interjúk.
- A gyermekek társas helyzetének vizsgálatához évenként kétszer szociometriai mérést alkalmazunk.
- A gyermekek ismeretének, képességének, szokásainak megfigyeléséhez projektrendszerű rajzos megfigyeléseket végzünk.
- A minőségfejlesztési munkához felhasználjuk azokat a minőségfejlesztési

módszereket, eszközöket, amelyekkel információt gyűjthetünk, praktikusan tervezhetünk, elfogulatlanul elemezhetünk, és ok-okozati feltárásokat végezhetünk.

11.4. Nevelőmunkánk mérése

Az ellenőrzési és értékelési rendszerben mérőeszközként a megfigyelést alkalmazzuk.

- A felnőttek körében mérési eszközünk a dokumentumelemzés, az interjú, a kérdőívek.
- A gyermekek társas kapcsolatainak vizsgálatához évenként kétszer szociometria mérést alkalmazunk.
- A gyermekek ismeretének, képességeinek, szokásainak megfigyeléséhez projektrendszerű rajzos megfigyeléseket végzünk.

Az egészséges életmód szokásainak megfigyeléséhez módszereink, eljárásaink

- magasságmérők, súlytáblák
- kéz-láb rajzok összehasonlítása
- tisztálkodás szimbólumai
- étkezés szimbólumai
- öltözködés szimbólumai

Az érzelmi, erkölcsi nevelés és szocializáció terén program specifikus eljárásaink

- Megérkeztem tábla
- Milyen vagyok én?
- Alkatom, hajam, szemem
- Szociometria a társas kapcsolatok tudatos alakításához.

11.5. Menedzselés, marketingtevékenység az óvodánkban

Óvodánk arculatának meghatározói

- az óvodánk objektív tényezői, múltja, profilja, nagysága dolgozóink kvalitása,
- az óvodánk formai megjelenése: neve, emblémája, színvilága, belső terek megkomponálása.
- az óvodánk személyi tényezői: fellépés, megjelenés, öltözködés, tárgyalóképesség, partnerkezelés, hangvétel és stílus.

Óvodánk menedzselésének szempontjai

- szabályozzuk a szokásrendszereket,
- pontosan tudjuk ki a legmegfelelőbb ember bizonyos tevékenységek elvégzésére,
- a munkát és a felelősséget megosztjuk, tisztában vagyunk a szervezetünk struktúrájával,
- biztosítjuk a programhoz igazított továbbképzési rendszerben való részvételt.

12. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az óvodai Pedagógiai Program érvényességi ideje: 2015. 09.01. től visszavonásig.

Az óvodai Pedagógiai Program felülvizsgálata: 5 évente.

Az óvodai pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- A jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások.
- Feladatváltozás.

Az óvodai pedagógiai program módosításának eljárása:

- A nevelőtestület 2/3 - os többségi kezdeményezése alapján, a módosítás elfogadásáról nevelőtestület dönt.

A programmódosítás előterjesztésének szabályai:

- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek, az óvoda vezetőségének.
- Írásbeli jegyzőkönyv a módosítás elfogadásáról.

A program nyilvánosságra hozatala:

- A fenntartó és partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden csoportszobában.

	Dátum
Véleményezte: A szülői szervezet	2015.08.28.
Elfogadta: A Váli Mesevölgy Óvoda nevelőtestülete	2015.08.28.
Jóváhagyta: Az óvodavezető	2013.08. 28.

13. FELHASZNÁLT TÖRVÉNYTÁR

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja. (363/2012.(XII.17.) Kormányrendelet).
- 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről.
- Az Óvodai Nevelés Programja (Országos Pedagógiai Intézet 1989.)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. Évi XXXI. törvény.
- A gyermeki jogok, ENSZ alapegyszöveg.
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI - rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- A Váli Mesevölgy Óvoda Alapító Okirata

---

14. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? NAT tan sorozat Budapest, 1996.
- Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés, OKKER Kiadó 1997
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Szolnok 1997.
- Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból, Szolnok 1996.
- Nagy Jenőné – Németh Menyhértne – Novákné Cseh Ibolya: Rajz, mintázás, kézimunka, Szolnok 1999.
- Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból 2. szám, Szolnok 2000.
- Nagy Jenőné: Óvodatükör Szolnok 2000.
- Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Bp. 1992.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában Budapest 1974.
- Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában Debrecen, 1995.
- Dr. Kovács György: A játék elmélete és pedagógiája 1994.
- Mérei Ferenc-V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan 1978.
- Molnárné Lóczi Tünde: Drámajátékok az óvodában 1996.
- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék 1982.
- Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermek fejlettségének megállapításához 1983.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában 1982.